

FOLKLORE RESEARCH: ARCHIVING, DIGITIZATION, VIRTUAL EXHIBITION, SCIENTIFIC PUBLICATION OF ARTIFACTS AND COLLECTIONS FROM THE CULTURAL HERITAGE

Vanya Mateeva

Institute of Ethnology and Folklore Studies with Ethnographic Museum at the Bulgarian Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

Our Teachers

Abstract: The article examines the main applied science achievements in the implementation of a comprehensive National Program for Documentation, Research and Preservation of Folklore, accomplished since the 1980s at the Bulgarian Academy of Sciences by the Institute of Ethnology and Folklore Studies with the Ethnographic Museum. Such studies are unique in Bulgaria, based on a scientific archive and encompassing folklore culture as a complete system. The strategy set out appropriately formulates the participation of specialized scientific teams in programs and projects for the preservation of cultural heritage as a national and global value. Attention is focused on: 1/ the creation of a full-fledged archive for the purpose of applied scientific research: interdisciplinary work with the Institute of Mathematics and Informatics for the modernization and digitization of the folklore archive, typological classification annotated description and display of artifacts and collections; 2/ research methods and approaches of field folklore and ethnography, ethnology and cultural anthropology for the creation of a complete documentary base; 3/ scientific publication of empirical materials, bibliographic and information provision, virtual presentation of the "Folklore Heritage" fund with opportunities for beneficial effects for society and applicability in education and cultural tourism. The developments can contribute to building a unified network and standards in the digitization and preservation of cultural heritage in accordance with European and world practices.

Keywords: Folklore Heritage; Applied Scientific Results; Digital Archive and Library; Typological Classification; Virtual Exhibition; Interactive Center; Regional Studies; Field Folklore and Ethnography; Ethnology; Cultural Anthropology; Bibliographic Provision; Scientific Publication of Empirical Materials.

ФОЛКЛОРИСТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ: СЪХРАНЯВАНЕ В АРХИВ, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ, ВИРТУАЛНО ЕКСПОНИРАНЕ, НАУЧНО ПУБЛИКУВАНЕ НА АРТЕФАКТИ И КОЛЕКЦИИ ОТ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Понастоящем ИЕФЕМ при БАН е партньор по глобални проекти за дигитализация и интерактивно представяне на културното наследство¹. Неоспорим факт е, че изследванията и дейностите в това направление изискват задължително

¹ Наследство БГ: Изграждане и развитие на Център за върхови постижения по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, координатор СУ „Св. Климент Охридски“, BG05M2OP001-1.001-0001 [Heritage BG, Available at: <https://www.nasledstvo.bg> (last view: 05-11-2024)]; КЛАДА-БГ: изграждане на изследователска инфраструктура посредством мрежа от свързани центрове по подобие на CLARIN ERIC и DARIAH ERIC, координатор Институт по информационни и комуникационни технологии БАН [CLaDA BG, Available at: <https://clada-bg.eu/bg/> (last view: 05-11-2024)].

екипна работа и специализирани научни компетенции. Статията е рамкирана по поставената голяма тема и проблематика и няма претенция за библиографска изчерпателност. Вниманието е съсредоточено върху осъществени и продължаващи в ИЕФЕМ при БАН фолклористични изследвания и научноприложни разработки, в които авторката има участие.

I. Модернизиране на фолклорния архив

Новото хилядолетие ознаменува важността на дигиталните архиви и програмното осигуряване за опазване на културното наследство. Стартират проекти за дигитализация в Българска академия науките². България взема участие в проекта "Европеана", финансиран от Европейската комисия и страните членки, предоставяйки онлайн достъп до множество документи, музейни и архивни сбирки. Провеждат се срещи на експерти, институции и организации за обсъждане на дигитализационните стратегии за опазване и надежден достъп до материално и нематериално/движимо и недвижимо културно наследство в български контекст. Съобразно ратифицирането от България на Конвенция за опазване на нематериалното културно наследство 2003 на ЮНЕСКО, експертен екип под ръководството на проф. Мила Сантова изготви Национален регистър на традиционните дейности и умения, базиран до голяма степен на архивната типологична систематизация на фолклорните материали (Живи човешки съкровища 2004 (Santova et al., 2004)). От 2007 г. Центърът в ИЕФЕМ при БАН придобива статут на Национален център за събиране и съхранение на нематериалното културно наследство³, който продължава архивните традиции и обновява дейностите съобразно световни практики за архивизация и дигитализация на културното наследство (Lyubenova 2021).

През 2005-2011 г. интердисциплинарен екип от фолклористи, математици и програмисти за първи път разработи методология за модернизиране на фолклорния архив и базов модел за научна обработка, систематизация и класификация на фолклорните данни, организиране и виртуално включване на представителни и типови колекции с приложения в науката, образованието и културния туризъм. Създадените дигитален архив и библиотека са фундамент за опазването на фолклорното наследство и ефективното използване на информацията в научните изследвания. Съвместно са осъществени:

2005-2010 проект **Модернизиране на архивния фонд от автентични фолклорни материали** на Института за фолклор и Института по математика и информатика при БАН. Подкрепен целево и от бюджетната субсидия на БАН. Ръководители чл. кор. проф. д.изк Мила Сантова и акад. дмн Стефан Додунеков;

2006-2011 **FolkKnow: Технологии, основани на знания за създаване на дигитални ресурси и виртуално представяне на значими колекции от „БФН“** Дог. № ИО-03/2006. Институт за фолклор /ИФ/ съвместно с Института по математика и информатика /ИМИ/ при БАН и Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“ /ВТУ/ и Регионалния исторически музей – Велико Търново. Финансиране – Национална научна програма Информационно общество. Фонд „Научни

² „Архив на балкански фолклорни база данни“ 1995-1997. Международен проект на Института за фолклор при БАН, финансиран от ЮНЕСКО.

³ Преименован с решение на Управителния съвет на БАН от 28.02.2007 г.

изследвания“, Министерство на образованието и науката. Координатор проф. д-р Галина Богданова:

Модул 1. *Създаване и експониране на фонд „Българско фолклорно наследство (БФН)“*. Дог. № ИО-03-01, ръководител доц. д-р Ваня Матеева, изпълнител и колектив от ИФ при БАН.

Модул 2. *Създаване, аотиране и защита на дигитален архив БФН*. Дог. № ИО-03-02/2006, ръководител проф. д-р Галина Богданова, изпълнител ИМИ при БАН, колектив от секция „Математически основи на информатиката“ с участие от Института по математика – Будапеща.

Модул 3. *Създаване на дигитални библиотеки и информационна артерия с виртуални експозиции за БФН*. Дог. № ИО-03-02/2006, ръководител проф. д-р Радослав Павлов, изпълнител ИМИ при БАН, колектив от секция „Математическа лингвистика“ с участие от Етнографски институт с музей при БАН.

Модул 4. *Социално-ориентирани приложения на „БФН“ в образованието, научните изследвания и културния туризъм*. Дог. № ИО-03-04/2006, ръководител доц. д-р Георги Тодоров, изпълнител ВТУ и колектив с участие от Регионален исторически музей – Велико Търново.

Специализираната работа на научните екипи в БАН /ИМИ и ИФ/ в областта на дигитализацията и web-ориентираното представяне на културното наследство е докладвана през годините на национални и международни конференции⁴. Процесът на интердисциплинарната работа и постигнатите резултати по съвместния проект са анализирани в множество публикации. Колективът от ИМИ при БАН: (Bogdanova et al., 2006), (Bogdanova and Georgieva, 2008) (Bogdanova et al., 2007), (Bogdanova et al., 2008) (Bogdanova et al., 2010), (Pavlov et al., 2010a), (Pavlov et al., 2010b). Колективът от ИФ при БАН: (Mateeva, 2006a), (Mateeva, 2006b), (Mateeva, 2007), (Mateeva, 2008), (Mateeva, 2010), (Mateeva and Delcheva, 2006); Матеева, Панайотов 2006; (Chohadzhieva, 2005), изследователски статии в сп. Български фолклор. Дигитален архив и фолклорно наследство, кн. 3-4, 2010, 219 стр.

Системна класификация и типологизация на архивните данни

Материалите в архива се съхраняват в различни формати - ръкописен, печатен и електронен, включително аналогови, дигитални и дигитализирани записи. Дигиталните образци се архивират със сигнатурни номера, които се отнасят към съответните архивни фондове. Ако в първите години фолклористичните теренни изследвания предоставят в архива предимно определен тип информация (текстове на приказки, песни, описания на обреди, практики и др.), то след време в архивната документация доминира дешифрираното интервю, проведено от изследователя с осведомителя. От 90-те години на XX в. насам, освен теренни записи, лични архиви и сбирки, илюстративни материали и други, архивният фонд се обогатява с нов тип документация по програми и проекти, дарения на Министерството на културата - фонд

⁴ През 2009 г. резултати от фолклористичната работа са представени от В. Матеева на национална среща "Европеана" в Пловдив, на Международния симпозиум „Популяризация на етноложкото културно наследство“ в Щип, Р Македония; в следващи години на семинари в ИЕФЕМ при БАН за нематериално културно наследство, по междуакадемичен обмен в Словакия, Словения, Естония и пр.

„Читалища“⁵ и по Националната програма „Живи човешки съкровища“ (Santova and Nenova, 2006).

Дигиталният архив разработва базови архивни идентификатори на фолклорните обекти и колекции, което позволява представянето на тяхното разнообразие и взаимосвързаност като културно наследство и практика. Методологията за създаване на пълен „пакет“ от параметри за оптимално описание на всеки дигитален обект е разработена в сътрудничество между фолклористи, програмисти и математици, млади учени и докторанти⁶. Основен източник за информационно-библиографско осигуряване са научните издания на ИЕФЕМ при БАН и разработките в списанията „Български фолклор“, „Българска етнология“, Anthropology/Антропология, Ethnologia Balkanica и други.

Фолклористичните изследвания задават концептуалния модел на дигиталния архив „БФН“, база за специализирани проучвания в дигитализацията на културното наследство. Проектът Създаване и експониране на Фонд „БФН“ преразглежда научния опит и терминологията в областта на изследването и съхранението на фолклорните артефакти, събрани по стари и нови методи на теренното проучване. Разработките се фокусират върху информацията в архивния фолклорен масив и използват натрупания опит по систематизация и класификация на данните.

Включените традиционни проучвания, анализ и създаване на специализирана технология за организация на артефактите, имат за цел да представят пълноценно фолклорното наследство. Научноприложни резултати: семантичен и структурен анализ на материалите, подготовка на метаданни при дигитализацията, изграждане на матрица за описание на фолклорните артефакти, подбор и обработка на колекции, предоставяне на източници за библиографско осигуряване на дигиталния архив и библиотека.

Осмислянето на емпиричната информация чрез фолклористичната типология е ключова работа. За преодоляване на възникналите трудности в дългогодишната работа с фолклорния архив, основен пътеводител правилото: *Класифицирането на фолклорните материали (предимно според функцията) няма претенцията за научна жанрова класификация, но дава възможност документите да бъдат напълно достъпни за научно ползване* (Zhivkov, 1989: pp. 16-17). Типологизирането на фолклорните артефакти и документи се основава на едновременното съчетаване на принципите – представяне на културата в нейното многообразие и системност, изтъкване уникалността на отделния културен факт, осигуряване на ползваемост на архивните фондове, отвореност за допълване с нова информация.

Фолклорната типология представя сложна многопластова дървовидна структура. Усилена е работата по каталогизиране и създаване на функциониращия и до днес класически Каталог на архивните фолклорни материали: предметен и тематичен, по селища, записвачи и информатори. Класификационната схема представя основните културни сфери на традиционния фолклор: обредност и

⁵ Вж. Сантова М., С. Ненова 2006: Българското читалище. – Български фолклор, № 1, 58–65. (Santova and Nenova, 2006).

⁶ С консултацията на колеги от ИМИ е реализиран проект “Информационни технологии за представяне с музика, ноти и текст на български народни песни в дигитална библиотека” 2009–2013, финансиран от ФНИ, рък. проф. д.изк Лозанка Пейчева; Тодор Джиджев. Народни песни от Тракия 2013. Съст. Л. Пейчева, Гр. Григоров. (Dzhidzhev, 2013).

празничност, словесност, песенност, музика, танц, вещен свят. Каталогизацията в тематични рубрики следва структурообразуващия **семантично-функционален принцип**. Извеждането на жанровите характеристики на фолклорните текстове в класифицирана архивна система е условно и е предмет на критика, базирана на теоретични парадигми (Mateeva and Stanoeva, 2001).

Дигиталното типологично класифицирано описание представя фолклорните артефакти/обекти в тяхната системност и уникалност, осигурява ползваемост и отвореност към нова информация. Информационното съдържание на дигиталния архив е организирано чрез актуализиране и въвеждане на нови главни рубрики (*Народно изкуство, Фестивали, събори и прегледи*). Тенденцията е към редуциране на дяловете при запазване на вътрешната структура на подрубриките – от първоначално фиксирани 23 до 20 категории. Главна рубрика *Пластичен фолклор* се преименува в *Народно изкуство*, поради терминологични съображения, към подрубриките *Облекло, Накити, Вещи, Архитектура, паметници* са включени *Тъкане, Предене, Шиене, Везане* от главна рубрика *Обредност и празничност/Трудова обредност* (Stanoeva, 2010). Подходът за преобразуване и преформулиране бе основно приложен и в рубрика *Инструментален фолклор* (Rashkov, 2010)⁷.

За постигане на плътно дигитално описание с добра ориентация за потребителя, приложените процедури доведоха до прецизирана **Матрица за описание на фолклорните обекти и колекции**, където е вграден последният вариант на типологичната структура с главните рубрики:

- Сведения за селището
- Обредност и празничност
- Песни
- Инструментална музика
- Танцов фолклор
- Детски фолклор
- Проза
- Паремии
- Народна вяра и знание
- Народна медицина
- Магии
- Гадателство
- Сънища

⁷ Други промени в класификацирането: курбани – към Обредност и празничност; култови места — към Сведения за селището; оплаквания – към Фолклорни речеви форми; игри – към Танцов фолклор; забрани – към Народна вяра и знание; Баяния – към Народна медицина; авторско творчество, театрални форми – към Други; цветове – към Народно изкуство, хлябове – към Храна и хранене; строителни практики – към Архитектура и паметници; грънчарство – към Народно изкуство; работа за деца – към Детски фолклор; разкази за демонологични персонажи – към Народна вяра и знание.

- Облекло и накити
- Вещи
- Народно изкуство
- Архитектура, паметници
- Храна и хранене
- Фестивали, събори и прегледи
- Други

За оптимално описание и интернет експониране в типови колекции са проучени мултимедийните данни в архива. В матрицата е включена информация за съхранението на материала, публикуването, правата, езика, анотациите и изследванията. Записът на аудио, видео, текст и фотография е описан с параметри: име на файла, описание, дата и място на записа, записвач, ситуация на записа и осведомители. Сигнатурният номер в архивните фондове е основен идентификатор на дигиталния обект. За описанието на фолкартефакти/колекции има Инструкция за попълване, достъп и наименоуване на файловете в съответствие с архивните фондове и типа запис - текст, фото, аудио, видео (Bogdanova, 2010), (Mateeva, 2010).

Фолклорните обекти и колекции се описват от фолклористичния екип. Например, текстът на песен се илюстрира с части от аудио или видеозапис, снимка на изпълнителите и др. Изборът на обекти е в зависимост от компетенциите на изследователите към дяловете на фолклорното наследство (**Приложение 1. Попълнени матрици**). За музикално-танцовите образци музикологът изготвя нотограми, а етнохореологът – кинетограми (графично описание на танц), особено за народните мелодии и хора тази работа е трудна и изисква специализирани знания и умения. Нашият екип участва в изготвената анкета по Модул 4. Социално-ориентирани приложения на „БФН“ в образованието, научните изследвания и културния туризъм (**Приложение 2. Попълнена анкета**).

В изследователския процес е изградена **библиотека** с възможност за попълване и редакция (Модул 3). Типологичната систематизация на колекциите е базирана на анализ и цели научна приложимост в образованието и социалните сфери. Концептуалният модел позволява научно информационно-библиографско осигуряване и въвеждане на данни от неспециализирани кадри. Подборът и обектите цели разкриване на локалното и регионално многообразие, представяйки документи и илюстрации, изследователски анотации на български и английски език и библиография. Ползван източник е сп. Български фолклор със своята издателска стратегия за публикуване на научни изследвания в тематични книжки, разработки на студенти, дипломанти, докторанти рубрики за теренни проучвания и архивни сбирки. Значителен принос е изготвените библиотечни библиографии от Михаил Желев (2008: Анотиран библиографски указател „Списание Български фолклор 1975–2006“. Дипломна работа, (Zhelev, 2008); 2010: Анотиран библиографски указател „Публикации на сътрудниците на Института за фолклор в изданията на института, 1972–2009г.“ Магистърска теза. - Катедра Библиотечно-информационни науки, Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“, (Zhelev, 2010)).

Основните резултати от фолклористичните изследвания са публикувани в тематична книжка **Фолклорно наследство и дигитален архив на сп. Български фолклор** (2010, №3-4, 219 с.). Авторските разработки интерпретират представителни артефакти и колекции с оглед дигитално съхранение и експониране на фолклорното наследство, ефективен достъп до систематизирания информационен масив: обредност и празничност (Ganeva-Raycheva, 2010), маскарадни игри (Borisova, 2010), курбани (Panayotov, 2010), обредно слово (Kolarska, 2010); песенни цикли (Bratanova, 2010) и инструментален музикален фолклор (Rashkova, 2010); танцова култура (Shtarbanova, 2010), (Grancharova, 2010); народно изкуство и занаяти (Stanoeva, 2010); разказване – вицове (Stanoev, 2010), страшни истории (Grigorov, 2010), локална памет (Dimitrova, 2010) и сведения за селището (Lyubenova, 2010). Вниманието е обърнато на наследството като ресурс на културния туризъм и политиките за местно развитие (Gergova, 2010), (Markov, 2010), правата на човека и нематериалното културно наследство (Santova, 2010), архивизирането на материали в РС Македония (Tatarchevska, 2010), етнографските теренни изследвания в Сърбия (Gavrilovich, 2010).

В нашите разработки на фолклорната типология с оглед структурирането на архива и създаването на дигитално представително колекционно съдържание на българското фолклорно наследство е приложен опитът от сборници и архиви на старите събиратели, научните указания от националната програма за събиране и съхранение на фолклора и резултати от научните изследвания.

II. Научни теренни и архивни проучвания

Връщаме се назад във времето, към първите стъпки в създаването на фолклорен архив. Проф. д-р Тодор Ив. Живков разработва цялостна концепция за документиране и съхранение на фолклора като научна задача, която продължава да се развива и днес. Ключови методологически указания са формулирани в непубликуван доклад „Съвременна научна документация в етнографията и фолклористиката“ (Zhivkov, 1967)⁸:

Научната документация във фолклористиката не е и не може да бъде само научен архив или само публикувани материали. Важността се състои в съвкупността от документи за фолклорния процес, които трябва да бъдат систематизирани и обогатявани, съобразно националната специфика и текущото състояние на архива.

Етнографията и фолклористиката не са кабинетни науки и могат да бъдат разработвани само чрез непосредствено наблюдение на процесите и явленията в самия живот, чрез методически добре организирана и постоянно развиваща се теренна работа. Изследователският процес в тези науки започва с наблюдението, преминава през документирането на явленията и след това идва научното обобщение.

Необходимо е изграждането на единна информационна мрежа, която да обединява фолклорните и етнографските архиви, музейните фондове и публикациите, представляващи като цяло научната документация.

⁸ Печатни копия са предоставени от Веска Кожухарова-Живкова през 2002 г. – вж. Матеева 2007 (Mateeva, 2007).

Препоръчително е данните по време на теренната работа да бъдат архивирани, като се запази информацията за приложените методики.

Националната програма за документиране и съхранение на българския фолклор (1985-1986 г.), разработена от проф. Тодор Ив. Живков, бележи нов етап (Zhivkov, 1985-1986). Зададени са основните правила за емпирично проучване, систематизиране и информационно-техническо организиране на фолклорните данни и образци в архив с научна и обществена ползност. През 1986 г. е утвърден Правилник за събиране, съхранение, обработка и достъп до архивната информация с подробни указания за документирането на терен (Anchev and Penchev, 1988), който бива актуализиран и периодично допълван. В Правилника са разработени заложените принципи в Националната програма (1985-86), въз основа на което през 1989 г. сектор „Научна документация и архив“ в Института за фолклор придобива статута „Национален център за събиране и съхранение на българския фолклор“.

Значителна стъпка в практическото реализиране на програмата е провеждането през 80-те години на мащабни **регионални теренни изследвания** от специализирани екипи на Института за фолклор при БАН и студентски групи от СУ „Климент Охридски“ - кръжок „Проф. Иван Шишманов“, ВТУ „Кирил и Методий“, музеи и др. През следващите години *Асоциация за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“*, обединявайки млади изследователи, краеведи, музейни и читалищни деятели от цялата страна, активно разгръща теренна и издателска работа⁹.

Чрез научни консултации и методически указания (кръжоци, програми, въпросници) проучванията обхващат различни етнографски групи и райони в страната, освен в селото и в културната среда на малкия град. Събраните аудио записи са навременно дешифрирани, комплектовани с теренните наблюдения и бележки и заведени в архива на Института за фолклор (АИФ I – материали от сътрудници и АИФ II – от студенти). Целта е създаване на пълноценен научен архив за фолклорните факти и явления чрез систематизирана класифицирана обработка на данните (подредба на съдържание, типови образци за опис на материалите и пр.). Изследователските резултати са представени на научни форуми и конференции на младите фолклористи. Събраната и организирана в архив според научните инструкции документация описва битието и функционирането на различни сфери на фолклорната култура (обредност и празничност, словестност, музика, народно изкуство) в нейните *локални параметри, регионално многообразие, общностни притежания и проявления*.

Основните резултати от комплексните научни теренни изследвания на сътрудниците са публикувани в поредици и сборници: *Регионални проучвания на българския фолклор 1989-2002* (Authors, 1989-2002), *Проблеми на българския фолклор 1972-2002* (Authors, 1972-2002), *Етнографски проучвания на България 1974-2003* (Authors, 1974-2003), *Етнография на България 1980-1985. Том 1-3, Обреди и обреден фолклор 1981* (Authors, 1980-1985), в списанията „Българска етнология“ и „Български фолклор“ (Zhivkov (ed), 1981).

⁹ Ongal [„Онгъл“ - Асоциация за антропология, етнология и фолклористика], Available at: <https://www.ongal.net/> (last view: 05-11-2024).

За да акцентира върху спецификите и познавателните възможности на теренното проучване, проф. Живков разработва методологията на **теренната фолклористика**. Научното изследване, стъпвайки в полето на социалното, етноложкото и антроположко познание (Zhivkov, 2000) навлиза в широкия спектър на явленията като неповторима и динамична реалност, фиксира и съхранява информацията с *конкретните им пространствени и темпорални измерения* (Zhivkov, 1989: pp. 17-18). Необходимо е текущо допълване на емпиричната информация, тъй като научното документиране не е еднократен акт, а системно проследяване на развитието на явлениято и изясняване на неговата същност (Zhivkov, 1967: p. 4), (Zhivkov, 1981).

През годините човекът и общностите стават център на изследванията, а теренното интервю доминанта. Прилагането на **методите на визуалната антропология** (Ganeva-Raycheva and Bokova, 1997), (Rashkova and Penchev, 2005) разширява обхвата и възможностите за изследване на културните факти, представяйки на живо събития и хора с тяхната памет и актуални социокултурни потребности. Видеоматериалът, фиксиран на терена или привлечен от местнибирки пълноценно илюстрира изследователската работа на научни семинари¹⁰. Регистрираните артефакти са в органична взаимосвързаност поради синкретичния характер на фолклора като ритуализирана и семиотично организирана култура на вариантите (Ganeva-Raycheva, 2010), (Bochkov, 2002) и цит. л-ра. Изследователите обръщат специално внимание на специзираното регионално проучване по методите на теренната фолклористика (Chohadzhieva, 2005) и цит. л-ра.

III. Научно публикационно представяне

Фолклорният архив и научното изследване са относително самостоятелни, но тяхното развитие зависи от съвместния живот на прилаганите подходи за привличане на емпиричния материал и методите на научния анализ.

С развитието на научните изследвания и дигитализацията все по-отчетлива е необходимостта от представяне на фолклорни образци и колекции в книжни издания, а не само в цифров формат. Библиографският преглед показва, че в миналото се е отделяло по-голямо внимание на публикуването на материали от теренни и архивни проучвания. В опазването и популяризирането на фолклорното наследство са потребни допълнителни специализирани научни издания с включване на натрупания богат свод от изследвани артефакти и документи.

За постигане на цялостна научна документация, освен общи съвременни принципи за документиране, архивна обработка и съхраняване на събраните документи, следваща стъпка е изготвянето и публикуването на общи каталози и показалци за налични документи; документите придобиват допълнителна научна стойност, когато са асоциирани с по-ранни материали.

Ценно е продължаването на научната традиция по публикуване на многотомни издания и поредици, където изследователски систематизирано и обхватно е представен събрания богат документален фонд от образци и колекции на фолклорното наследство. Освен *Сборник за народни умотворения, наука и книжнина*

¹⁰ Първи са „Визуалната антропология: камера, човек, събитие“, „Визуални свидетелства от съвременността“.

(от 1889), *Българска народна поезия и проза 1981-1983* (Dinekov et al. (eds), 1981-1983); *Фолклорно наследство в 6 тома. Марко К. Цепенков 1994-2002* (Zhivkov et al. (eds), 1994-2002); *Фолклорен еротикон 1993–1997* (Badalanova and Malchev (eds), 1993-1997) и др. Проучването и публикуването на лични архиви и сборки има важна роля за научното изследване на фолклорното наследство (Penchev and Anchev, 1999). Том 5 *Фолклорен еротикон 1997* е съставен с избрани текстове от съхранявания в НЦНKH обемен личен архив на Райко Любенов – дългогодишен учител по музика.

Регионалната култура и фолклора са предмет на специален научен интерес в областта на музикалната фолклористика и етнохореология, от класическите изследователски традиции до дигиталните системни представяния, достойни продължители на делото на учителите Николай Кауфман, Райна Кацарова, Стоян Джуджев, Тодор Джиджев и др. Фундаментален е трудът на Ана Илиева *„Народни танци от Средногорието“ 1978* (Ilieva, 1978), намерил своите добри продължители (Shtarbanova, 2004), (Grancharova, 2008), (Parvanov, 2021)¹¹, (Peycheva, 2008). Изследвани са инструменталните стилове във фолклорната музика на Югозападна България (Krastev, 2020), документиран на терен са материали за музикалния фолклор извън страната Тончева (Toncheva, 2009), (Toncheva, 2011), (Toncheva, 2016). Продължение на делото Николай Кауфман, Н. (Kaufman, 1982) сред диаспората в Украйна е трудът на Галин Георгиев *„Традиции, памет, идентичност на българите в Украйна и Молдова. Динамика на културата в диаспора“* (Georgiev, 2022), международен принос на БАН - ИЕФЕМ.

Внимание заслужава специализираната и трудоемка работа на учените фолклористи в изготвянето на СБНУ и обеменни издания. Многогодишните комплексни регионални теренни и архивни изследвания предоставиха на поколенията безценни публикации. Значителен принос е изготвеният от Наталия Рашкова *СБНУ Фолклор от Сакар. Песни и инструментални мелодии 2009* (Rashkova (eds), 2009), където в богат документален фонд от 1300 стр., са научно интерпретирани и подредени нотирани музикални образци и колекции. Вж. и *СБНУ Народни песни от Източното старопланиние 2007*, съст. Тодор Тодоров и Ружа Нейкова (Neykova and Todorov (eds), 2007).

Районът на Сакар е всеобхватно и задълбочено проучен от научния екип Ев. Мицева, В. Ганева-Райчева, А. Анчев, Н. Рашкова /Институт за фолклор/ *Етнографско, фолклорно и езиково изследване 2002* (Mitseva et al. (eds), 2002). Изследователската картина е приносно обогатена с труда на Анатол Анчев за *българската традиционна сватба* (Anchev, 2009) (Anchev, 2021). Дългогодишните лични теренни проучвания и събраният обемен подробен архивен материал са вплетени в научния анализ на сватбения обредно-празничен комплекс като разгърната система и вариантност на функциониране в селищната и (микро) регионалната фолклорна култура. Отличително за изследването е методологически издържаното ползване на фолклористичното теренно интервю и наблюдение с цел цялостно описание на традиционната сватба като устойчива жизнена практика за осигуряване на пълноценен и здравословен живот на хората.

¹¹ Регионална култура и фолклор (музикален и танцов фолклор от Северозападните Родопи). Съст. А. Щърбанова, водещ ред. Н. Рашкова. – Български фолклор, 2013, №3, (Shtarbanova, 2004), (Grancharova, 2008), (Parvanov, 2021).

Значителен изследователски принос е единствено по рода си издание **Български фолклорни приказки. Каталог 1994** на колектив Л. Даскалова-Перковска, Д. Добрева, Й. Коцева, Е. Мицева от секция „Словесен фолклор“ в Института за фолклор, което отдавна е изчерпано и може да бъде намерено само в библиотеката (daskalova-Perkovska et al., 1994). Подходът и методологията на изграждане на колективния труд съчетава чуждестранния опит с постиженията на българската фолклористика. Продължение на тази специализирана работа намираме в типологизирането на още архивни текстове на вълшебни приказки, осъществено от Й. Коцева в Института за фолклор¹². Създадената база може да бъде разширявана с каталогизиране и публикуване на нови образци.

Успешно продължение на научните традиции в публикационното представяне на артефакти и колекции от фолклорната словесност¹³ намираме в осъщественото издание на секция „Антропология на словесните традиции“ в ИЕФЕМ при БАН. Сборникът с фолклорни текстове **Змей. Змеица. Ламя и хала 2016** постига: фолклорната словесност в широк обхват като *цялостна система от образци* на песенния, приказно-легендарния, празнично-обредния и всекидневен фолклор; *богата документална база* - от първите събирачи до днешните изследователи, като множеството архивни и теренни материали са от сътрудници на Института за фолклор при БАН (Регионални проучвания 1989-2002 (Authors, 1989-2002)), нови теренни записи и предоставени от Асоциацията за антропология, етнология и фолклористика „Онгъл“ и архива „Студентска фолклорна експедиция“ - ВТУ „Св. Кирил и Методий“, както и интернет източници; *регионално многообразие* - избраните образци са от райони на България и извън границите (Румъния, Гърция, Турция и РС Македония); *по-широк публичен достъп* и до младите чрез адаптиране на диалектните особености (вж. Баева 2016, предговор 15-17) (Baeva et al. (eds), 2016).

Съвременните научни изследвания анализират фолклорната словесност и традиции многоаспектно¹⁴. Нова оптика предоставя монографията „Срещата на устното слово с печатната страница“, проследявайки първите стъпки в събиране и записване на фолклорни материали, употребите на фолклора и функционирането на устната култура в печатните издания (Vukov, 2024).

Енциклопедичният **Речник на термините от словесния фолклор. България. Прага-София, 2013** поставя началото на предстояща поредица за фолклора и фолклористичните изследвания в широк славистичен и общоевропейски контекст (Otchenashek and Baeva (eds), 2013). Изданието билингва /български и чешки/ съдържа основни термини във фолклористика с информация за съдържание,

¹² Папката с материалите се съхранява в НЦНKH.

¹³ Бояджиева, Ст. 1982, (Boyadzhieva, 1982); Иванова, Р. 1992, 1995, (Ivanova, 1992, 1995); Георгиева, Ал. 1993, 2017, (Georgieva, 1993, 2017); Мицева, Е. 1994, (Mitseva, 1994); Добрева, Д. 1995, (Dobрева, 1995), Анчев, А. 1995, 2009, (Anchev, 1995), (Anchev, 2009); Петкова, Св. 1996 (Petkova, 1996); Вж. и Българска народна поезия и проза 1981-1983 (Dinekov, et al. (eds), 1981-1983); СбНУ Български народни балади, СбНУ Хайдушки и революционен песенен фолклор (Authors, 1993-1994), (Authors, 2001); сп. Български фолклор: Разкази и разказвачи. Съст. Ст. Бояджиева, 1994, № 5 (Boyadzhieva (ed), 1994); Чудото. Съст. В. Баева, 2002, № 2 (Baeva (ed), 2002); От приказката до вица. Съст. Й. Коцева, 2002, № 3-4 (Kotseva (ed), 2002); Разказването – устни и писмени практики. Съст. Д. Добрева, Св. Петкова, 2007, № 2 (Dobрева and Petkova (eds), 2007); Сънища и сънотълкуване. Съст. А. Анчев, 2021, № 2 (Anchev (ed), 2021).

¹⁴ (Ganeva-Raycheva, 2004a), (Stanoiev, 2005), (Baeva, 2013), (Vukov, 2008), (Ilieva et al. (eds), 2016), (Baeva et al. (eds), 2022), (Vukov (eds), 2022).

употреби, история и популярни фолклорни персонажи с тяхното присъствие в различните жанрове и сюжети, библиографски и фотоилюстриран е предназначен и за широка аудитория.

Проуванията върху писмени източници, архиви и изследователски наблюдения, все повече ползват методите на теренната фолклористика и етнография. Развитието на науката в полето на фолклористиката, етнологията и културната антропология обогати методологичния инструментариум и фактологичната база: в селото и града, в по-широк славянски и балкански контекст, в и извън Европа. Научни изследвания върху фолклора и традициите, митове и святост, всекидневна и празнична култура, битие и етнокултурни реализации на общности и групи. Монографични трудове: *българо-чешки връзки* (Penchev, 1994), *старообрядници* (Atanasova, 1998), *арменци* (Mitseva, 2001), (Mitseva and Papazyan-Tanielyan, 2007), *българи в Унгария* (Ganeva-Raycheva, 2004b), *хетеродоксни мюсюлмани* (Mikov, 2005), *слепи певци просяци* (Mihaylova, 2006), *гагаузи* (Mateeva, 2006b), *българи в Словакия* (Antova, 2007), *българи мюсюлмани* (Lozanova, 2008), *мюсюлмански светци* (Alexiev, 2012), *етнически стереотипи* (Gergova, 2012), *незрящи* (Mateeva, 2014), *светци безсребърници* (Gergova, 2015), *антропософия* (Toncheva, 2015), *български общности в и извън Европа* (Penchev, 2017), (Penchev et al., 2017), (Penchev et al., 2023), *смесен брак българо-украинско-руски* (Matanova, 2016), *немци в България* (Matanova, 2019), *православни българи в Истанбул* (Elchinova, 2017) и др.¹⁵. В тематични сборници¹⁶ и книжки на сп. „Български фолклор“¹⁷.

¹⁵ На секция „Сравнителни фолклористични изследвания“, Вж. още в сайта на ИЕФЕМ при БАН.

¹⁶ *Пространства на другостта 2005*, (Mitseva, 2005); *Bulhari na Slovensku. Etnokultúrne charakteristiky a súvislosti. Študie 2005*, (Krekovičová and Penčev (eds), 2005); *Празникът на Кирил и Методий – пространства на Духа 2015*, (Anastasova et al. (eds), 2015); *Проекции на културните традиции: България – Македония 2017*, (Peucheva et al. (eds), 2017); *Българи в чужбина, чужденци в България 2017*, (Borisova et al. (eds), 2017); *Cultural Heritage in Migration 2017*, (Vukov et al. (eds), 2017); *Български общности в чужбина 2021*, (Voskresenski et al. (eds), 2021) *Конструиране на българско национално културно наследство в чужбина 2022*, (Peucheva et al. (eds), 2022).

¹⁷ *Фолклорът на българите в чужбина*. Съст. Н. Рашкова, 1994, № 1 (Rashkova (ed), 1994); *Антропология на фолклора*. Съст. Т. Ив. Живков, В. Гарнизов, 1994, № 2 (Zhivkov and Garnizonov (eds), 1994); *Селото – между промяна и традиция*. Съст. Д. Добрева, К. Рот, 1997, № 3–4 (Dobrev and Rot (eds), 1997); *Общности и образи*. Съст. Е. Мицева, 1999, № 1–2 (Mitseva (ed), 1999); *Ислям и народни традиции*: Съст. Л. Миков (2) 2003, № 2-3 (Mikov (ed), 2003); (5) 2012, № 3-4; Съст. Б. Алексиев (3) 2006, №2 (Aleksiev (ed), 2006); Съст. Г. Лозанова (4) 2008, №3-4 (Lozanova (ed), 2008); (6) 2017, №4; *Град и наследства*. Съст. И. Бокова, В. Ганева-Райчева, 2004, № 1–2, (Bokova and Ganeva-Raycheva (eds), 2004); *Бреговете на Дунав – култури, традиции, идентичности*. Съст. Е. Анастасова, Е. Грънчарова, М. Любенова, 2008, № 1 (Anastasova et al. (eds), 2008); *Балканите и Балтика в Обединена Европа: история, религии, култури*. Съст. Е. Анастасова, И. Станоева, 2009, № 3–4 (Anastasova et al. (eds), 2009); *България – Унгария. Етнокултурни традиции и съвременност*. Съст. Н. Рашкова, 2011, № 2 (Rashkova (ed), 2011); *Ракурси на различията. Изследвания на етническата, религиозната и културната другост*. Съст. Вл. Пенчев, Ст. Станоев, И. Коларска, 2011, №2 (Penchev et al. (eds), 2011); *Фолклористика в Украйна*. Съст.: Св. Петкова, Л. К. Вахнина 2011, №3-4 (Petkova and Vlahina (eds), 2011); *Bulgaria – Slovenia: Research*. Съст. М. Сантова, Ю. Фикфак 2011 (Santova and Fikfak (eds), 2011); *Идеи и терени 2013, №. 2; Фолклористика, културна антропология и етнология в Полша* Съст. К. Михайлова, 2014, №3, 4 (Mihaylova (ed), 2014); *Съвременна чешка етнология и фолклористика*. Съст. Яр. Отченасшек, 2015, № 4 (Otchenashek (ed), 2015); *Идентичности – Религии – Миграции*. Съст. Ек. Анастасова, 2016 (Anastasova (ed), 2016), № 1; *Региони и граници*. Съст. В. Ганева-Райчева, 2017, №1 (Ganeva-Raycheva (ed), 2017); *Местни наследства – преосмисляне и трансформация*. Съст. Валентина Ганева-Райчева, водещ ред. Ст. Станоев, 2019, № 3 (Ganeva-Raycheva and Stanoev (eds), 2019); *Християнска култура и фолклор в съвременността*. Съст. К. Михайлова, 2020, №4 (Mihaylova (ed), 2020); *Българи и гърци: линии на пресичане*. Съст. Б. Алексиев, 2017, №3 (Aleksiev (ed), 2017); *Премълчано и нечуто*. Съст. Д.

Върху богата документална база в славянски и балкански контекст е трудът на Катя Михайлова за странстващия сляп певец просяк във фолклорната култура, получил признание за международен научен принос. Изследването анализира лично събрани теренни, публикувани и непубликувани, неизвестни архивни материали – тайни знаци и език, просешки молитви и песни /нотирани/, приказки и етически легенди и други образци на старинните полски, украински, руски, беларуски, словашки, македонски, български епични певци просяци ((Mihaylova, 2006), вж. и прил. от 299-527 с.).

На сакралността¹⁸ и фолклорните образи в Свещеното писание е посветено приносното изследване на Флорентина Бадаланова-Гелер, базирано на богат документален фонд от устни текстове, в които сюжетите на юдео-християнските книги (канонични и апокрифни) се срещат и взаимодействат с локалните етнокултурни традиции. Във Фолклорната Библия научно представените образци и колекции са лично събрани на терен сред таврийските и бесарабските българи и издирени от архива на БАН (вкл. НЦНKH при ИЕФЕМ) сбирки на изтъкнати изследователи на българския фолклор (Badalanova-Geller, 2017).

При фолклористиката, етнографията, етнологията и културната антропологията теренното проучване и систематизираната обработка на събраните данни определят създаването на пълноценни архиви в качеството им на ползотворна база за научни изследвания. Нещо повече, за успешното изпълнение на научните цели и задачи работата на терен е неотменим елемент от методите на привличане на емпиричния материал.

Внимание заслужават изданията с ярко присъствие на теренното проучване върху социокултурните реализации на общностите. При фолклористичните и етнологички изследвания водещ метод е полуструктурираното интервю. Сборникът **Българи в Словакия: Етнокултурни характеристики и взаимодействия. Теренно изследване 2005** проявява новаторски подход при научното представяне на проведените от екипа теренни интервюта чрез тематично систематизирани текстови и фотоиллюстративни избрани материали от събеседването с българи в Словакия. Научните подходи за набиране на емпирични данни са в зависимост от спецификата на изследваната общност, както отбелязва Таня Матанова «техниката на включеното наблюдение не е приложима за наблюдение на индивидуалния живот на всеки представител на смесеното поколение, а само за колективни събития, протичащи най-вече в етнокултурното пространство на емигранската общност» (Matanova, 2016: p. 20).

Изследванията на сътрудниците на ИЕФЕМ обхващат различни сфери на културното наследство. Научно интерпретирани и богато визуално илюстрирани са колекции, образци и технологии в областта на народно изкуство: османска

Атанасов, Б. Алексиев, 2020, №1 (Atanasov and Aleksiev (eds), 2020); *Гражданският календар*. Съст. Григор Хар. Григоров, 2022, №1 (Grigorov (ed), 2022); *Сръбска фолклористика*. Съст. В. Тончева, С. Джорджевич Белич, водещ ред. К. Михайлова, 2022, № 2 (Toncheva et al. (eds), 2022); *Българските градинари в Унгария*. Съст. Н. Вуков, водещи ред. Н. Рашкова, Ст. Станоев, 2024, №1 (Vukov et al. (eds), 2024); *(Не)възможните идентичности*. Съст. Б. Шопова, водещ ред. Н. Рашкова, 2023, № 3 (Shopova and Rashkova (eds), 2023); *Етнология и фолклористика в Грузия*. Съст. Й. Люцканов, Н. Абакелиа, водещ ред. Б. Алексиев, 2023, №4 (Lyutskanov et al. (eds), 2023).

¹⁸ Вж. Сакралното във фолклора. Съст. К. Михайлова, - Български фолклор, 1995, № 1–2 (Mihaylova (ed), 1995).

архитектура и орнаментика (Mikov, 2012), (Mikov, 2013), (Mikov, 2018), изображения на животни и фантастични същества в изкуството по българските земи (Fokas, 2024). В изследването на традиционното облекло научен и документален принос е специализираният анализ върху неизвестни досега материали от фонда на Иван Шишманов, съхраняван в Научния архив на БАН (Stanoeva, 2024)¹⁹.

Разработките в ИЕФЕМ при БАН разшириха изследователското поле с научен анализ на актуални теми и проблематика: традиционно производство, маркетинг и реклама, агрокултурни трансформации в условията на европеизация и глобализация (Petrov and Petrova, 2018) (Petrov, n.d.), екология и биокултурни връзки (*Растения и хора 2021* авт. кол. (Ganeva-Raycheva et al. (eds), 2021), *хора и мечки* Тончева, С. 2022 (Toncheva, 2022))²⁰. В това направление научен екип участва в реализирането на КИННПОР Национална научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“²¹, РП 2.4. Изследване на специализираните производства в древността. Технологични открития и иновации по нашите земи; като нематериална култура (занаяти, храни, облекло и др.)²².

Съвременните научни изследвания в областта на културното наследство се отличават с разнообразие от подходи и методи. Тези подходи включват анализ на автобиографични разкази, използване на визуални източници за познание, създаване на цифрови презентации и репозитории на фолклорните материали. Дигиталните и маркетингови методи за представяне и популяризиране на културното наследство са потребни за музеи, читалища, културни институции, образователни структури, държавни и неправителствени организации (Todorova-Ekmečić, 2021). Издателската работа и референтско-информационна дейност са от важно значение за достигане на научните изследвания до обществото. В това направление ИЕФЕМ при БАН организира серия от научни семинари, представя изследователски резултати с дигитално илюстрирани презентации.

На 30.11.2023 г. в залите на Етнографския музей са демонстрирани възможностите на интерактивна **Дигиталната етнографска карта** за културното наследство на България, по програма „Наследство БГ“, проект на ИЕФЕМ при БАН „Съхраняване, представяне и социализация на българското етнографско и фолклорно културно наследство“²³. Картата позволява интерактивно представяне на текстова, илюстративна, фото-, аудиовизуална документация по селища и региони на ценни образци и материали, съхранявани в музея, Народописния архив и Националния център за нематериално културно наследство, както и копия на оригинални карти на големия български етнограф Христо Вакарелски, предоставени от Държавна агенция „Архиви“. Дигитализираните артефакти са свидетелства за проведените през

¹⁹ Вж. и Станоева, И. 2010, 2020, (Stanoeva, 2010), (Stanoeva, 2020), Иванова, М. 2020, (Ivanova, 2020); *Посланията на орнаментиката*. Съст. И. Станоева. – Български фолклор, 2007, № 4 (Stanoeva (ed), 2007); сб. *Традиционното облекло в България 2021* (Dimitrova et al. (eds), 2021).

²⁰ Вж. *От пасището до щанда. Местни аграрни производства в условията на европеизация и глобализация*. Съст. П. Петров, водещ ред. И. Станоева – Български фолклор, 2017, № 2 (Petrov and Stanoeva (eds), 2017); *Градината*. Съст. В. Ганева-Райчева, П. Петров. – Български фолклор, 2018, № 3 (Ganeva-Raycheva and Petrov (eds), 2018).

²¹ КИННПОР Национална научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“, Available at: <https://kinnpor.uni-sofia.bg/programme> (last view: 05-11-2024).

²² ИЕФЕМ координатор доц. д-р Мила Маева; РП 2.4. - доц. д-р Иванка Петрова.

²³ „Съхраняване, представяне и социализация на българското етнографско и фолклорно културно наследство“, Available at: <https://www.nasledstvo.bg/етнографска> (last view: 05-11-2024).

годините регионални комплексни етнографски и фолклористични проучвания на екипи и отделни учени. Разработена е етнохореоложка информационна система²⁴ и Архивна информационна система „НАРОДОУКА“²⁵.

Изключително важно е научният интердисциплинарен опит от разработването на дигитално съдържание за съхранение и популяризиране на културното наследство с методите на информационните технологии да бъде приложен в полза на местните общности и култури и тяхното прогресивно развитие. Общината, читалището²⁶, музеят, културният дом са базовите стожери и актанти в изграждането и поддържането на съвременна инфраструктура и дигитална платформа за опазване на наследството и трансмисия на социокултурните достижения на местните общности²⁷.

Нова институционална форма е създаденият през 2018 г. **Фолклорен интерактивен център Чавдар**, първи по рода си в страната. Местната общност в село/община Чавдар, Софийска област е главният инициатор и деен изпълнител за създаването и развитието на центъра, който съхранява културното наследство, дигитализира, експонира, интерактивно представя фолклора и местните традиции, знания и умения като памет и жива практика, широк и разнообразен достъп на посетителя. Експозициите представят интерактивно с анотирани текстове, карти, илюстрации, традиционни предмети, облекло и т.н., родовата история на селището и основни елементи от обредно-празничния и семеен календар: традиционният събор²⁸ на Свети Дух, предбрачно общуване/Топене на пръстени/Васильовден, сватба, войнишки изпращания и др. Партньори са Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН (научна фолклористична консултация от Ваня Матеева), Институт за изследване на изкуствата при БАН (предоставени ценни архивни материали), Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (предоставена от библиотеката дипломна работа), Ботаническа градина на БАН.

Село/община Чавдар е известно с развития културно-исторически туризъм, подходящата архитектурно-сградна база по древни и модерни образци, както и с многообразието от културни мероприятия, празнични събития, детски и младежки забавления, работилници, обучителни семинари и др. На 14.08. 2019 г. научен екип от ИЕФЕМ при БАН²⁹ в изпълнение на проекта КИННПОР посети Фолклорния интерактивен център Чавдар и изрази положителното си експертно мнение пред общинското ръководство и ползотворните перспективи за разкриване на подобни

²⁴ Първанов, Ив. 2021 (Parvanov, 2021), Дигитален атлас на българския танцов фолклор. Зони на разпространение според теренните проучвания в етнохореологията. София: ИЕФЕМ при БАН, дисертация.

²⁵ Вж. и Архивна информационна система „НАРОДОУКА“, Available at: <https://balgarskaetnografia.com/> (last view: 05-11-2024).

²⁶ Вж. Ненова, С. 2024 (Nenova, 2024), Читалище и фолклор.

²⁷ Сб. *Местни общности, културни наследства и музеи 2021* (Ganeva-Raycheva et al. (eds), 2021).

²⁸ Вж. Селото – между промяна и традиция. Съст. Д. Добрева, К. Рот – Български фолклор, 1997, № 3–4, Петров, П. 1997 (Dobrev and Rot (eds), 1997).

²⁹ чл. кор. дизк проф Мила Сантова, проф. дизк Йоана Спасова (научен секретар на направление „Хуманитаристика“ при БАН), доц. д-р Ваня Матеева, доц. д-р Анна Щърбанова, гл.ас. д-р Радка Братанова, гл.ас. д-р Ива Станоева, гл. ас д-р Даниел Фокас.

центрове в страната³⁰, младежка група от НЧ „Надежда 1900“ представи кратка музикално-танцова програма с образци от местното живо наследство.

Отличително за издателската политика на ИЕФЕМ при БАН е публикуването на сборници, посветени на утвърдени учени във фолклористиката, етнологията и културната антропология: *Фолклор, традиции, култура*. Юбилеен сборник в чест на Стефана Стойкова (2002), *Академик Михаил Арnaudов – ученият и творецът* (Georgieva et al. (eds), 2006), *Фолклор, разказване, религиозност*. Юбилеен сборник в чест на проф. дфн Албена Георгиева (2016), *Етнография на България* в чест на Христо Вакарелски (Peycheva et al. (eds), 2016), *Етнологията в променящия се свят*. Сборник в чест на 80-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Радост Иванова (Luleva et al. (eds), 2020), *Странстващи идеи по пътищата на хуманитаристиката*. Изследвания по фолклористика, културна антропология и славистика в чест на доц. д-р Катя Михайлова в два тома (Stanoev et al. (eds) 2020-2021), *Превъплъщения на словото, прояви на фолклорното*. Юбилеен сборник в чест на доц. д-р Стоянка Бояджиева (2022), *Фолклористика и етнология в Средна и Югоизточна Европа 2023*. Юбилеен сборник в чест на проф. д-р Владимир Пенчев (2023), *Митове. Фолклор. Етноси*. Сборник в памет на проф. д.ф.н. Евгения Мицева (Authors, 2024), (Anastasova et al. (eds), 2023).

В ИЕФЕМ при БАН се провеждат почетни *Дни на наследството*, *Дни на Миладиновци*, *Шишманови дни*, когато в комплекс от събития и програми /конференции, изложби, семинари, работилници, концерти/ се представя епохалното дело на учителите и работата на техните продължители в областта на изучаване, опазване и популяризиране на фолклора и традициите, паметта за наследството и живото културно наследство³¹. В *Дните на отворени врати на БАН* ежегодно се презентират новите научни и научноприложни резултати.

С цялостната си дейност Институтът за етнология и фолклористика с Етнографски музей при БАН доказва, че е единствената по рода си академична институция в България, където заедно се развиват традиционни и съвременни подходи и методи в изследователската, музейната, архивна работа. Съхранението и трансмисията на емблематичните за нашето културно наследство практики е взаимозависимост от провеждането на последователна държавна стратегия и политика. Продължаването на изследванията и създаването на специален фонд с държавна подкрепа е необходимо, като дигитализацията на артефактите е задължителна стъпка, изискваща обединение на усилията от институции и екипи.

³⁰ Национална научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие“, РП 2.6 Оптимизиране на държавните политики в областта на КИН, координатор чл. кор. д.изк проф. Мила Сантова. Available at: <https://kinnpor.uni-sofia.bg/programme> (last view: 05-11-2024).

³¹ *Дни на Миладиновци 2011* (Peycheva et al. (eds), 2012); *Шишманови дни 2012* (Peycheva et al. (eds), 2013); *Дни на наследството 2013* (Peycheva et al. (eds), 2014).

References // Литература

- Alexiev, B. (2012).** Sedem myusyulmanski svettsi ot Bulgariya (in Bulgarian). Vtoro dopalnitelno izdanie. Sofia, AI "M. Drinov", p. 251. // [Алексиев, Б. 2012 Седем мюсюлмански светци от България. Второ допълнено издание, София, АИ „М. Дринов“, 251 с.]
- Anastasova, E. (1998).** Staroobredtsite v Bulgariya: mit, istoriya, identichnost (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov". // [Анастасова, Е. 1998 Старообредците в България: мит, история, идентичност. София: АИ „Марин Дринов“].
- Anchev, A. (1995).** Palen balgarski sanovnik: S vechen calendar (in Bulgarian). Sofia, Trud, p. 320. // [Анчев, А. 1995 Пълен български съновник: С вечен календар /Анатол Анчев. - София: Труд, 1995. - 320 с.].
- Anchev, A. (2009).** Balgarskata traditsionna svatba v selata v Sakar (Opisanie v yungianska analiza) (in Bulgarian). Sofia, ISBN 978-954-723-040-8, p. 526. // [Анчев, А. 2009 Българската традиционна сватба в селата в Сакар (Описание в юнгианска анализа). София, 2009, 526 с. ISBN 978-954-723-040-8].
- Anchev, A. (2021).** Folklor i folkloristika – presechna Tochka na sadbi (Opiti za otselostyavane na lichnostta) (in Bulgarian). Pleven, publisher "Lege-Artis". // [Анчев, А. 2021 Фолклор и фолклористика – пресечна точка на съдби (Опити за оцелостяване на личността). Плевен: Издателство „Леге Артис“, 2021].
- Anchev, A., Penchev, V. (1988).** Pravila za zapisvane, obrabotvane i sistematizirane na terenni folklorni materialy – Balgarski folklor (in Bulgarian), 4, pp. 101-107. // [Анчев, А., Вл. Пенчев 1988: Правила за записване, обработване и систематизиране на теренни фолклорни материали - Български фолклор , 1988, № 4, 101 – 107].
- Antova, S. (2007).** "Tuk zhiveem, tukashen hlyab yadem" Etnokulturna identichnost na balgarite v Slovakiya (in Bulgarian). Sofia, Paradigma, ISBN 978-954-326-069-0, p. 249. // [Антова, Св. 2007 „Тук живеем, тукашен хляб ядем“ Етнокултурна идентичност на българите в Словакия, София: Парадигма, ISBN 978-954-326-069-0, с. 249].
- Badalanova-Geller, F. (2017).** Kniga sushtaya v ustah: folklornaya Bibliya bessarabskih i tavrisheskih bolgar (in Russian). M. Russkiy fond sodeystiya obrazovaniyu i nauke, ISBN 978-5-91244-174-5, p. 864. // [Бадаланова Геллер, Фл. 2017 Книга сущая в устах: фольклорная Библия бессарабских и таврических болгар. — М.: Русский фонд содействия образованию и науке, 2017. — 864 с.: 183 ил. ISBN 978-5-91244-174-5].
- Baeva, V. (2013).** Razkazi za chudesa. Lokalna traditsiya i lichen opit (in Bulgarian). Vtoro dopalnitelno i preraboteno izdanie. Sofia, AI "M. Drinov", ISBN 978-954-322-563-7. // [Баева, В. 2013 Разкази за чудеса. Локална традиция и личен опит. Второ допълнено и преработено издание. София, АИ „Проф. Марин Дринов“, 2013. ISBN 978-954-322-563-7].
- Bochkov, P. (2002).** Uvod vav folklornata kultura (in Bulgarian). Lektsii po folklor. Plovdiv. Plovdiv university publisher "Paisii Hilendarski". // [Бочков, П. 2002: Увод във фолклорната култура. Лекции по фолклор. Пловдив, Пловдивско университетско изд. «Паисий Хилендарски»].
- Bogdanova, G. (2010).** Digitalen arhiv "Balgarsko folklorno nasledstvo": programno osiguravane i zashtita na danni (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 30-40. // [Богданова, Г. 2010: Дигитален архив „Българско фолклорно наследство“: програмно осигуряване и защита на данни. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 30-40].
- Bogdanova, G., Georgieva, Ts. (2008).** Using Error-correcting Dependencies for Collaborative Filtering. – Data and Knowledge, 66, 3, Elsevier, pp. 402–413.
- Bogdanova, G., Pavlov, R., Todorov, G., Mateeva, V. (2006).** Technologies for Creation of Digital Presentation and Significant Repositories of Folklore Heritage. – Advances in Bulgarian Science Knowledge. National Centre for Information and Documentation, 3, pp. 7–15.
- Bogdanova, G., Todorov, T., Georgieva, Ts. (2007).** Algorithms for security and analization of experimental multimedia archive. – Mathematica Balcanica, New Series, 21, (3–4), pp. 225–232.
- Bogdanova, G., Todorov, T., Georgieva, Ts. (2008).** New approaches for development, analyzing and security of multimedia archive of folklore objects. – Computer Science Journal of Moldova, 16, 2(47), pp. 183–208.
- Bogdanova, G, Todorov, T., Noev, N. (2010).** Digitalization and security of "Bulgarian Folklore Heritage" archive. – CompSysTech'10: In the Proceedings of the 11th International Conference on Computer Systems and Technologies, Sofia, Bulgaria, vol. 471, pp. 335–340.
- Borisova, M. (2010).** Mazhki maskaradni igri – semantika i tipologichno predstaviane (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 88-91. // [Борисова, М. 2010: Мъжки маскарадни игри – семантика и типологично представяне. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 88-91].

- Boyadzhieva, S. (1982).** Narodni baladi (Balgarska narodna poeziya i proza) (in Bulgarian). Sofia. // [Бояджиева, Ст. Народни балади (Българска народна поезия и проза). С., 1982].
- Bratanova, R. (2010).** Digitalen arhiv i pesenen folklor (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 46-55. // [Братанова, Р. 2010: Дигитален архив и песенен фолклор. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 46–55].
- Chohadzhieva, G. (2005).** Efektat na kaleydoskopa (Nyakoi aspekti na regionalното terenno proychnane) (in Bulgarian). In: problemi na balgarskiya folklor. Folklor – identichnost – savremennost. V. 90, AI “M. Drinov”, pp. 489-496. // [Чохаджиева, Г. 2005: Ефектът на калейдоскопа (Някои аспекти на регионалното теренно проучване). – В: проблеми на българския фолклор. Фолклор – идентичност – съвременност. Т. 90. Ред. кол. К. Михайлова, С. Петкова, Н. Рашкова и др. София, Акад. изд. „Марин Дринов“, 489-496].
- Dimitrova, Ts. (2010).** Toponim – tekst – pamet. Za spetsifikata na tekstovete ot neprikaznata proza i tyahnoto digitalno eksponirane (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 132-137. // [Димитрова, Цв. 2010: Топоним – текст – памет. За спецификата на текстовете от неприказната проза и тяхното дигитално експониране. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 132–137].
- Dobrev, D. (1995).** Hitrost, hitrost, prehitrya (Folklorni anekdoti). /Podbor I nauchen komentar/ (in Bulgarian). Sofia, Nauka i izkustvo, p. 172. // [Добрева, Д. 1995. Хитрост, хитрост прехитря [Фолклорни анекдоти]. /Подбор и научен коментар/. София : Наука и изкуство, 172 с].
- Elchinova, M. (2017).** Nevidimata obshtnost: pravoslavnite balgari v Istanbul (in Bulgarian). Sofia, NBU. // [Елчинова, М. 2017. Невидимата общност: православните българи в Истанбул. София: НБУ, 2017].
- Fokas, D. (2024).** Izobrazheniya na zivotni i fantastichni sashtestva v izkustvoto po balgarskite zemi prez XI-XIV vek (in Bulgarian). AI “M. Drinov”, ISBN:978-619-245-440-1, p. 304. // [Фокас, Д. 2024: Изображения на животни и фантастични същества в изкуството по българските земи през XI-XIV век. Издателство на БАН “Проф. Марин Дринов”, 2024, ISBN:978-619-245-440-1, 304 Реномирано международно издателство].
- Ganeva-Raycheva, V. (2004a).** Razkazvane i identichnost (in Bulgarian). Sofia, IK “Yar”, p. 231. // [Ганева-Райчева 2004 Разказване и идентичност. София: ИК „Яр“. 231 с.].
- Ganeva-Raycheva, V. (2004b).** Balgarite v Ungariya – problemi na kulturnata identichnost (in Bulgarian). Sofia, AI “M. Drinov”, p. 156. // [Ганева-Райчева 2004 Българите в Унгария – проблеми на културната идентичност. София: АИ „Проф. Марин Дринов“. 156 с.].
- Ganeva-Raycheva, V. (2010).** Eksponirane na folklorното nasledstvo: obrednost i praznichnost (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 41-46. // [Ганева-Райчева, В. 2010: Експониране на фолклорното наследство: обредност и празничност. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 41–46].
- Ganeva-Raycheva, V., Bokova, I. (1997).** Avtobiografichniyat razkaz v slovo i viziya (in Bulgarian). Balgarski folklor, 5-6, pp. 28-47. // [Ганева-Райчева, В., И. Бокова 1997: Автобиографичният разказ в слово и визия.- Български фолклор, 1997, № 5-6, 28–47].
- Gavrilovich, L. (2010).** Materialite ot etnografskite terenni izsledvaniya v Sarbiya – problemi na opazvaneto im (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 159-163. // [Гаврилович, Л. 2010: Материалите от етнографските теренни изследвания в Сърбия – проблеми на опазването им. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 159–163].
- Georgiev, G. (2022).** Traditsii, pamet, identichnost na balgarite v Ukrayna i Moldova (in Bulgarian). Dinamika na kulturata v diaspora. Sofia, Publisher of BAS, ISBN: 978-619-245-171-4, p. 572. // [Георгиев, Г. 2022: Традиции, памет, идентичност на българите в Украйна и Молдова. Динамика на културата в диаспора. С., Издателство на БАН, 572 с. ISBN: 978-619-245-171-4. международен принос на ИЕФЕМ за 2023 г.].
- Georgieva, A. (1993, 2017).** Kogato Gospod hodeshe po zemyata: 77 folklorni legendi s talkovaniya (in Bulgarian). Sofia, Nauka i izkustvo, 1993; Iztok-Zpad 2017. // [Георгиева, Ал. 1993, 2017 Когато Господ ходеше по земята: 77 фолклорни легенди с тълкования /София: Наука и изкуство, 1993; Изток-Запад, 2017].
- Gergova, L. (2010).** Kulturen turizam i elektronno eksponirane na folklorното nasledstvo (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 139-143. // [Гергова, Л. 2010: Културен туризъм и електронно експониране на фолклорно наследство. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 139–143].
- Gergova, L. (2012).** Etnicheski stereotipi vav vsekidnevната kultura (in Bulgarian). Sofia, Paradigma, ISBN 978-954-326-17-10, p. 320. // [Гергова, Л. 2012 Етнически стереотипи във всекидневната култура. София: Парадигма, 2012. 320 с., 40 ил. (ISBN 978-954-326-17-10)].

- Gergova, Y. (2015).** Kultat kam svetsi bezsrebarnitsi v Bulgariya. Obrazi, vyarvaniya i ritualni praktiki (in Bulgarian). Sofia, Gutenberg. // [Гергова, Я. 2015. Култът към светци безсребърници в България. Образи, вярвания и ритуални практики. София: Гутенберг].
- Grancharova, E. (2008).** Tantsovata kultura na selo Gorni Bogorov, Sofiysko (in Bulgarian). Sofia, IK Gutenberg, ISBN 978-954-617-052-1, p. 262. // [Грънчарова, Е. 2008: Танцовата култура на село Горни Богоров, Софийско. София: ИК Гутенберг, 262 с. и прил., ISBN 978-954-617-052-1].
- Grancharova, E. (2010).** Tantsov folklor – parametri na opisane v digitalniya arhiv (in Bulgarian). Folkloro nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 63-72. // [Грънчарова, Е. 2010: Танцов фолклор – параметри на описание в дигиталния архив. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 63-72].
- Grigorov, G. (2010).** Strashni istorii i demonichni narativi: genesis i funktsiya (in Bulgarian). Folkloro nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 118-124. // [Григоров, Гр. 2010: Страшни истории и демонични наративи: генезис и функция. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 118-124].
- Ilieva, A. (1978).** Narodni tantsi ot Srednogoriето (in Bulgarian). Publisher of BAS, p. 524. // [Илиева, А. 1978: Народни танци от Средногорието. Изд. БАН, 524 с.].
- Ivanova, R. (1992, 1995).** Epos – obred – mit (in Bulgarian). Sofia. // [Иванова, Р. 1992, 1995. Епос – обред – мит. София, /1992 – първо издание; 1995 – второ издание/].
- Ivanova, M. (2020).** Obekloto kato starina: tsennost, tzeni i vazhmozhnosti za kolektsionirane (in Bulgarian). In: Obekloto i ezikat. Sbornik s dokladi ot konferentsiyata "Obekloto v balgarskite zemi v minaloto. Osobenostin a izvorite", 24-25.01.2020. Sofia, UI "Sv. Kl. Ohridski", ISBN:978-954-07-5104-7, eISBN:978-954-07-4993-8, 344-358. // [Иванова, М. 2020 Облеклото като старина: ценност, цени и възможности за колекциониране. – В: Облеклото и езикът. Сборник с доклади от конференцията „Облеклото в българските земи в миналото. Особености на изворите“, проведена на 24–25.1.2020 г. Иванова, М., М. Димитрова, В. Алексова, Б. Вълчев (съст.). София: УИ "Св. Кл. Охридски". ISBN:978-954-07-5104-7, ISBN:978-954-07-4993-8 (електронно), 344-358].
- Kaufman, N. (1982).** Narodni pesni na balgarite ot Ukrainka i Moldovska SSR (in Bulgarian). Publisher of BAS. // [Кауфман, Н. 1982: Народни песни на българите от Украинка и Молдовска ССР [Сб]. Изд. БАН].
- Kolarska, I. (2010).** Obredno slovo i rabota s arhiv (in Bulgarian). Folkloro nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor. 3-4, pp. 100-106. // [Коларска, И. Обредно слово и работа с архив. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 100-106].
- Krastev, P. (2020).** Instrumentalni stilove vav folklorната muzika na Yugozapadna Bulgariya: traditsiya i obnovenie (in Bulgarian). Sofia, Publisher of BAS "M. Drinov", ISBN 978-619-245-052-6. // [Кръстев, П. 2020 Инструментални стилове във фолклорната музика на Югозападна България: традиция и обновление. С.: Изд. на БАН „Проф. М. Дринов“, ISBN 978-619-245-052-6].
- Lozanova, G. (2008).** Satvorenieto v ustnata traditsiya na balgarskite myusulmani (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov", p. 216. // [Лозанова, Г. 2008 Сътворението в устната традиция на българите мюсюлмани. София, Акад. изд. „Марин Дринов“, 2008, 216 с.].
- Lyubenova, M. (2010).** Svedeniya za selishteto (in Bulgarian). Folkloro nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 125-131. // [Любенова, М. Рубриката „Сведения за селището“. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 125-131].
- Lyubenova, M. (2021).** Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage: From a Living Practice to the Archive. Santova, M., D. Fokas, I. Stanoeva, M. Ivanova, M. Staneva (Eds.). Safeguarding the Cultural Heritage: Ideas and Practices. Dedicated to the 60th anniversary of Bulgaria's accession to UNESCO, Prof. Marin Drinov Publishing House of Bulgarian Academy of Sciences, 2021, 152-162.
- Markov, I. (2010).** Kulturno nasledstvo i politiki za mestno razvitie (in Bulgarian). Folkloro nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 144-149. // [Марков, И. 2010 Културно наследство и политики за местно развитие. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 144-149].
- Matanova, T. (2016).** "S dve rodini, dva ezika, dve kulturi..." Pokolenieto ot smesen brak – identichnost i etnokulturni harakteristiki (in Bulgarian). Sofia, Publisher Paradigma, ISBN 978-954-326-269-4, p. 269. // [Матанова, Т. 2016: „С две родини, два езика, две култури...“. Поколението от смесен брак – идентичност и етнокултурни характеристики (предг. Вл. Пенчев). Изд. Парадигма, София, 2016, 269 с. ISBN 978-954-326-269-4].
- Matanova, T. (2019).** Deutsche in Bulgarien. Gemeinschaftsinstitutionen, soziale Netzwerke, Alltagskultur. Sofia, Publisher Paradigma, ISBN 978-954-326-377-6. // [Матанова, Т. 2019. Немци в България. Обществени

- институции, социални мрежи, всекидневна култура /Deutsche in Bulgarien. Gemeinschaftsinstitutionen, soziale Netzwerke, Alltagskultur. Изд. Парадигма, София, 2019. ISBN 978-954-326-377-6].
- Mateeva, V. (2006a).** Creazione e consultazione di un arhivio digitale "Partimonio folcloristico bulgaro". – Bulgaria – Italia. Dibattiti, culture locali, tradizioni. Sofia, 2006, pp. 249-252. // [Матеева, В. 2006. Създаване и експониране на дигитален архив "Българско фолклорно наследство". – В: България – Италия: дебати, локални култури, традиции. С., АИ „Марин Дринов“, 2006, 127-130 (Mateeva, V. Creazione e consultazione di un arhivio digitale "Partimonio folcloristico bulgaro". – Bulgaria – Italia. Dibattiti, culture locali, tradizioni. Sofia, 2006, 249-252)].
- Mateeva, V. (2006b).** Gagauzite – oshte edin pogled (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov", ISBN-10: 954-430-990-X; ISBN-13: 978-954-430-990-9, p. 206. // [Матеева, В. 2006. Гагаузите – още един поглед. София, Академично издателство "Марин Дринов", 2006, 206 с. ISBN-10: 954-430-990-X; ISBN-13: 978-954-430-990-9].
- Mateeva, V. (2007).** Poslanieto na prof. Todor I. Zhivkov za dokumentiraneto i sahraneniето na folklor (in Bulgarian). In: Prof. Todor I. Zhivkov i savremennata folkloristika, etnologiya i antropologiya. Sofia, Petekson, pp. 53-64. // [Матеева, В. 2007: Посланието на проф. Тодор Ив. Живков за документирането и съхранението на фолклора. – В: Проф. Тодор Ив. Живков и съвременната фолклористика, етнология и антропология. Съст. А. Каменова-Борин. София, Петексон, 53–64].
- Mateeva, V. (2008).** Arhiv Institutu za folklore Bolgorskoy Akademii Nauk – dosegnenya, problem, perspektivi. In: Narodna tvorchist ta etnografiya. Balgarski folklor – Bolgarska folkloristika, 2, pp. 47-56. // [Матеева, В. 2008: Архив Института за фолклор Болгарской Академии Наук – досегнения, проблеми, перспективи. – В: Народна творчест та етнография. Български фолклор – Българска фолклористика, № 2, 47–56].
- Mateeva, V. (2010).** Digitalen arhiv i folkloro nasledstvo: folkloristichni izsledvaniya (in Bulgarian). Folkloro nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklore, 3-4, pp. 11-29. // [Матеева, В. 2010: Дигитален архив и фолклорно наследство: фолклористични изследвания. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 11-29].
- Mateeva, V. (2014).** Kulturni praktiki i integratsiya na nezryashtite v Bulgariya (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov", ISBN 978-954-322-683, p. 233. // [Матеева, В. 2014. Културни практики и интеграция на незрящите в България. Академично издателство „Проф. Марин Дринов“. София, 2014. 233 с. ISBN 978-954-322-683].
- Mateeva V., Delcheva, D. (2006).** Za cizualnovo predstavvane na balgarskoto folkloro nasledstvo v internet (in Bulgarian). In: Izkustvovedski cheteniya 2006. Institut po izkustvoznane pri BAS, Sofia. // [Матеева, В., Д. Делчева 2006. За визуалното представяне на българското фолклорно наследство в интернет В: Изкуствоведски четения 2006. Институт по изкуствознание при БАН. С.].
- Mateeva, V., Stanoeva, I. (2001).** Klasifikatsionna shema tipologichniya katalog v Institutu za folklor (in Bulgarian). Balgarski folklor, 2-3, pp. 96-109. // [Матеева, В., И. Станоева 2001: Класификационна схема типологичния каталог в Института за фолклор. – Български фолклор, 2001, №2-3, 96-109].
- Mihaylova, K. (2006).** Stranstvashtiyat slyap pevets prosyak vav folklorната kultura na slavyanite (in Bulgarian). BAS, Institut za folklor, Sofia, Publisher Ab, ISBN – 13-978-954-737-615-1, pp. 299-527. // [Михайлова, К. 2006: Странстващият сляп певец просяк във фолклорната култура на славяните /предг. Н. Кауфман/. БАН, Институт за фолклор, Изд. Аб, С., прил. 299-527 с. ISBN – 13-978-954-737-615-1].
- Mikov, L. (2005).** Izkustvoto na heterodoksnite myusyulmani v Bulgariya (XVI-XX vek): Bektashi i kazalbashi(alievii) (in Bulgarian). Sofia, Publisher of BAS. Institut za folklor, p. 494. // [Миков, Л. 2005: Изкуството на хетеродоксните мюсюлмани в България (XVI-XX век): Бекташи и къзълбаши/алеви / . Предг. Елка Бакалова-Лазарова. София: Изд. на БАН. Институт за фолклор, 494 с.].
- Mikov, L. (2012).** Volume 1. Osmanska arhitektura i izkustvo v Bulgariya. Izbrani studii, Sofia. // [Миков, Л. 2012, 2013, 2018: Том 1. Османска архитектура и изкуство в България. Избрани студии, Том 2. Суфизъм, архитектура и изкуство на турците в България, Том 3. Българска фолклорна култура и възрожденско изкуство. София].
- Mikov, L. (2013).** Volume 2. Sufizam, arhitektura i izkustvo na turtsite v Bulgariya, Sofia. // [Миков, Л. 2012, 2013, 2018: Том 1. Османска архитектура и изкуство в България. Избрани студии, Том 2. Суфизъм, архитектура и изкуство на турците в България, Том 3. Българска фолклорна култура и възрожденско изкуство. София].
- Mikov, L. (2018).** Volume 3. Balgarska folklorna kultura i vazrozhdensko izkustvo, Sofia. // [Миков, Л. 2012, 2013, 2018: Том 1. Османска архитектура и изкуство в България. Избрани студии, Том 2. Суфизъм, архитектура и изкуство на турците в България, Том 3. Българска фолклорна култура и възрожденско изкуство. София].
- Mitseva, E. (1994).** Nevidimi noshtni gosti (sb. Legendi, razskazi i prikazki) (podbor i nauchen komentar) (in Bulgarian). Sofia, Publisher Nauka i izkustvo, p. 183. // [Мицева, Е. 1994: Невидими нощни гости [Сб. легенди, разкази и приказки] /Подбор и научен коментар/. София: Наука и изкуство, 183 с.].
- Mitseva, E. (2001).** Armentsite v Bulgariya – kultura i identichnost (in Bulgarian). Sofia, Mezhdunaroden tsentar po problemite na maltsinstvata i kulturnite vzaimodeystviya. // [Мицева, Е. 2001. Арменците в България – култура

- и идентичност. София : Междунар. център по проблемите на малцинствата и културните взаимодействия, 2001].
- Mitseva, E. Papazyan-Tanielyan, S. (2007).** Armentsite razkazvat za sebe si... Sofia, BAS, AI "M. Drinov", p. 616. // [Мицева, Е., С. Папазян-Таниелян 2007 Арменците разказват за себе си... София, БАН Марин Дринов, 2007, 616 с.].
- Nenova, S. (2024).** Chitalishte i folklor (in Bulgarian). AI "M. Drinov", ISBN:978-619-245-445-6, p. 264. // [Ненова, С. 2024: Читалище и фолклор. Издателство на БАН "Проф. Марин Дринов", 2024, ISBN:978-619-245-445-6, 264 с. Реномирано международно издателство].
- Panayotov, K. (2010).** Kurbanat – tipove dokumenti, vazmozhni klasifikatsii i kolektsii (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 92-99. // [Панайотов, К 2010. Курбанът – типове документи, възможни класификации и колекции. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 92-99].
- Parvanov, I., (2021).** Digitalen atlas na balgarskiya tantsov folklor. Zonin a razprostranenie spored terenite prouchvaniya v etnohoreologiyata (in Bulgarian). Sofia, IEFSEM at BAS, PhD Thesis. // [Първанов, Ив. 2021 Дигитален атлас на българския танцов фолклор. Зони на разпространение според теренните проучвания в етнохореологията. София: ИЕФЕМ при БАН, дисертация].
- Pavlov, R., Paneva-Marinnova, D., Goynov, M., Pavlova-Draganova, L. (2010a).** Services for Content Creation and Presentation in an Iconographical Digital Library. – International Journal "Serdica Journal of Computing", Vol. 4, pp. 279–292.
- Pavlov, R., Paneva-Marinova, D., Rangochev, K., Goynov, M., Luchev, D. (2010b).** Towards Online Accessibility of Valuable Phenomena of the Bulgarian Folklore Heritage. – In the Proceedings of the International Conference on Computer Systems and Technologies (CompSysTech'10). June, 2010, Sofia, Bulgaria, ACM ICPS, Vol. 471, pp. 329–334.
- Penchev, V. (1994).** Balgaro-cheshki folkloristichni kontakti prez Vazrazhdaneto (60-te i 70-te g. na XX v.) (in Bulgarian). Sofia, UI "Sv. Kl. Ohridski", p. 204. // [Пенчев, Вл. 1994. Българо-чешки фолклористични контакти през Възраждането (60-те и 70-те г. на ХХ в.). София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 204 с.].
- Penchev, V. (2017).** Balgarskite obshtnosti v Sredna Evropa. Formirane, bituvane, identichnosti (in Bulgarian). Sofia, Paradigma, p. 232. // [Пенчев, Вл. 2017 Българските общности в Средна Европа. Формиране, битуване, идентичности. София: Парадигма, 2017, 232 с.].
- Penchev, V. Anchev, A. (1999).** Mihail Arnaudov – edna nauchna komandirovka v Makedoniya (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov", UI "Sv. Kl. Ohridski", p. 347. // [Пенчев, Вл., Anchev A. 1999: Михаил Арnaudов - една научна командировка в Македония. - София : Акад. изд. Проф. Марин Дринов; Унив. изд. Св. Климент Охридски, 1999, 347 с.].
- Penchev, V., Avdzhieva, A., Borisova, M., Voskresenski, V., Vukov, N., Gergova, L., Gergova, Y., Kulov, B., Matanova, T., Shterev, S., (2023).** Kulturno nasledstvo i institutsionalizatsiya na balgarskite istoricheski i savremenni migrantski obshtnosti otvad Evropa (in Bulgarian). Sofia, Paradigma. // [Пенчев и др. (колективна монография) 2023: Вл. Пенчев, А. Авджиева, М. Борисова, В. Воскресенски, Н. Вуков, Л. Гергова, Я. Гергова, Б. Кулов, Т. Матанова, Щ. Щерев. Културно наследство и институционализация на българските исторически и съвременни мигрантски общности отвъд Европа. София: Парадигма, 2023].
- Penchev, V., Voskresenski, V., Vukov, N., Gergova, L., Gergova, Y., Borisova, M., Matanova, T., Mihaylova, K., Kulov, B., Yanev, Y. (2017).** Kulturno nasledstvo v migratsiya. Modeli na konsolidatsiya i institutsionalizatsiya na balgarskite obshtnosti v chuzhbina (in Bulgarian). Sofia, Paradigma. // [Пенчев и др. (колективна монография) 2017: Пенчев, Вл., Воскресенски, В., Вуков, Н., Гергова, Л., Гергова, Я., Борисова, М., Матанова, Т., Михайлова, К., Кулов, Б., Янев, Й. Културно наследство в миграция. Модели на консолидация и институционализация на българските общности в чужбина, София: Парадигма].
- Petkova, S. (1996).** Chuma selo izgorila (podbor I nauchen komentar) (in Bulgarian). Sofia. // [Петкова, Светла 1996 "Чума село изгорила" (Подбор и научен коментар). София].
- Petrov, P. (n. d.).** Saborat v Raduil. Za sotsialisticheskata transformatsiya nae din religiozen praznik (in Bulgarian). Balgarski folklor. 3-4, pp. 104-129. // [Петров, П. Съборът в Радуил. За социалистическата трансформация на един религиозен празник. – сп. Български фолклор, кн. 3/4, 104-129].
- Petrov, P., Petrova, I. (2018).** Agrokulturni transformatsii v usloviyata na evropeizatsiya i globalizatsiya (in Bulgarian). Sofia, IK "Gutenberg", ISBN 978-619-176-107-4, p. 350. // [Петров, П., Петрова, Ив. 2018 Агрокултурни трансформации в условията на европеизация и глобализация, С.: ИК „Гутенберг“, 2018, 350, ISBN 978-619-176-107-4].

- Peycheva, L. (2008).** Mezhdru Seloto i Vselenata: stara folklorna muzika ot Bulgariya v novite vremena (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov", p. 583. // [Пейчева, Л.. 2008 Между Селото и Вселената: старата фолклорна музика от България в новите времена. София: Акад. изд. "Проф. Марин Дринов". 583 с.].
- Rashkova, N. (2010).** Instrumentalen muzikalen folklor (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 56-63. // [Рашкова, Н. 2010 Инструментален музикален фолклор. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 56-63].
- Santova, M. (2010).** Pravata na choveka i nematerialното kulturno nasledstvo (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 150-158. // [Сантова, М. 2010 Правата на човека и нематериалното културно наследство. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 150-158].
- Santova, M. Nenova, S. (2006).** Balgarskoto chitalishte (in Bulgarian). Balgarski folklor, 1, pp. 58-65. // [Сантова М., С. Ненова 2006: Българското читалище. – Български фолклор, № 1, 58–65].
- Shtarbanova, A. (2004).** Etnohoreologiyata – razvitie i problematika (in Bulgarian). Mag. Of BAS, 3, pp. 19-24. // [Щърбанова, А. 2004: Етнохореологията – развитие и проблематика. - Сп. на БАН, 3, 19-24].
- Shtarbanova, A. (2010).** Internet obrazat na balgarskiya tantsov folklor: tipovi i predstavitelni kolektsii (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 73-82. // [Щърбанова, А. 2010 Интернет образът на българския танцов фолклор: типови и представителни колекции. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 73-82].
- Stanoev, S. (2005).** Vitsat i negovite poslaniya (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov", p. 196. // [Станоев, С. 2005 Вицът и неговите послания. София. Академично издателство „Марин Дринов“, 196].
- Stanoev, S. (2010).** Za prisastviето na vitsoвете v digitalen arhiv "Balgarsko folklorno nasledstvo" (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv, Balgarski folklor, 3-4, pp. 107-117. // [Станоев, С. 2010 За присъствието на вицовете в дигитален архив „Българско фолклорно наследство“. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 107-117].
- Stanoeva, I. (2010).** "Obkleto i nakiti", "Veshiti", "Narodno izkustvo" – opisane na folklorni obekti i eksponirane na predstavitelni kolektsii (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklor, 3-4, pp. 83-87. // [Станоева, И. 2010. „Облекло и накити“, „Вещи“, „Народно изкуство“ – описание на фолклорни обекти и експониране на представителни колекции. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 83-87].
- Stanoeva, I. (2020).** Zagadkata na edno okrazhno predpisane (in Bulgarian). In: Obkleto i ezikat. Sofia, UI "Sv. Kl. Ohridski", ISBN:978-954-07-5104-7, eISBN:978-954-07-4993-8, pp. 305-319. // [Станоева, И. 2020. Загадката на едно окръжно предписание. – В: Облеклото и езикът. Сборник с доклади от конференцията „Облеклото в българските земи в миналото. Особености на изворите“, проведена на 24–25.1.2020 г. Иванова, М., М. Димитрова, В. Алексова, Б. Вълчев (съст.). София: УИ "Св. Кл. Охридски". ISBN:978-954-07-5104-7, ISBN:978-954-07-4993-8 (електронно), 305-319].
- Stanoeva, I. (2024).** Dokumenti, vremena, obleklo. Narodni kostyumi v Knyazhestvo Bulgariya (in Bulgarian). Sofia, Paradigma, ISBN: 978-954-326-545-9, p. 240. // [Станоева, И. 2024: Документи, времена, облекло. „Народни костюми в Княжество България“, Изд. „Парадигма“, София, 2024, 240 с., 36 цв. ил. ISBN: 978-954-326-545-9].
- Tatarchevska, I. (2010).** Arhivirane na nematerialното kulturno nasledstvo v Republika Makedoniya (in Bulgarian). Folklorno nasledstvo i digitalen arhiv. Balgarski folklore, 3-4, pp. 164-167. // [Татарчевска, И. 2010 Архивиране на нематериалното културно наследство в Република Македония. – Фолклорно наследство и дигитален архив. Български фолклор. № 3–4, 164-167].
- Todorova-Ekmekci, M. (2021).** Presenting and Promoting Cultural Heritage with Digital Media, Marketing Approaches and Methods. Good Examples. [Представяне и популяризиране на културното наследство с дигитални медии, маркетингови подходи и методи. Добри примери] Cultural and Historical Heritage: Preservation, Presentation, Digitalization (KIN Journal), 7(2), ISSN 2367-8038, Institute of Mathematics and Informatics – Bulgarian Academy of Sciences, 259–266. DOI: https://www.doi.org/10.26615/issn.2367-8038.2021_2_023
- Toncheva, S. (2015).** Iz novata duhovnost na XX-ti vek – antroposofiya. Byalo Bratstvo, Edinno uchenie (in Bulgarian). Sofia, Paradigma. // [Тончева, С. 2015. Из новата духовност на XX-ти век – антропософия, Бяло Братство, Единно учение. София, Парадигма].
- Toncheva, S. (2022).** Hora i mechki. Politiki i modeli na sazhitelstvo (in Bulgarian). Sofia, AI "M. Drinov". // [Тончева, С. 2022. Хора и мечки. Политики и модели на съжителство. София, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“].
- Toncheva, V. (2009).** Balgarite ot Golo bardo Albaniya. Chast 1. Traditsii, muzika, identichnost (in Bulgarian). Sofia, ROD, p. 328. // [Тончева, В. 2009, 2011, 2016: Българите от Голо бърдо Албания. Част 1. Традиции, музика,

идентичност. Изд. РОД, София, 2009, 328 с.; Съставител. Веселка Тончева. Част.2. Език, обредност, Музика София, 2011, 271 с.; Част 3. Песни и песенна традиция, София, 2016, ИИК „Род“, 328 с.].

Toncheva, V. (2011). Chast 2. Ezik, obrednost, Muzika (in Bulgarian). Sofia, p. 271. // [Тончева, В. 2009, 2011, 2016: Българите от Голо бърдо Албания. Част 1. Традиции, музика, идентичност. Изд. РОД, София, 2009, 328 с.; Съставител. Веселка Тончева. Част.2. Език, обредност, Музика София, 2011, 271 с.; Част 3. Песни и песенна традиция, София, 2016, ИИК „Род“, 328 с.].

Toncheva, V. (2016). Chast 3. Pesni i pesenna traditsiya (in Bulgarian). Sofia, ROD, p. 328. // [Тончева, В. 2009, 2011, 2016: Българите от Голо бърдо Албания. Част 1. Традиции, музика, идентичност. Изд. РОД, София, 2009, 328 с.; Съставител. Веселка Тончева. Част.2. Език, обредност, Музика София, 2011, 271 с.; Част 3. Песни и песенна традиция, София, 2016, ИИК „Род“, 328 с.].

Vukov, N. (2008). Rodstveni otnosheniya v balgarskiya yunashki epos (in Bulgarian). Sofia, AI “M. Drinov”. // [Вуков, Н. 2008: Родствени отношения в българския юнашки епос. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2008].

Vukov, N. (2024). Sreshtata na ustното slovo s pechatnata stranitsa: upotrebi na folklor v balgarskiya periodichen pechat ot 60-te i 70-te godini na XX vek (in Bulgarian). Sofia. IK “Gutenberg”, ISBN 978-619-176-233-0, p. 393. // [Вуков, Н. 2024 Срещата на устното слово с печатната страница: употреби на фолклора в българския периодичен печат от 60-те и 70-те години на XX век. София: ИК „Гутенберг“, 2024, 393 стр., ISBN 978-619-176-233-0].

Zhivkov, T. I. (1967). Savremenna nauchna dokumentatsiya v etnografiyata i folkloristikata (rakopis) (in Bulgarian). // [Живков, Т. Ив. 1967: Съвременна научна документация в етнографията и фолклористиката (ръкопис)].

Zhivkov, T. I. (1981). Obrednost i obredno izkustvo (in Bulgarian). In: Folklor i savremennost. Sofia, Nauka i izkustvo, pp. 90-117. // [Живков, Т. Ив. 1981: Обредност и обредно изкуство. – В: Фолклор и съвременност. София, Наука и изкуство, 90-117].

Zhivkov, T. I. (1985-1986). Natsionalna programa za dokumentirane na balgarskiya folklor (rakopis). // [Живков, Т. Ив. 1985-1986 Национална програма за документиране на българския фолклор (ръкопис)].

Zhivkov, T. I. (1989). Za terennata folkloristika i neynoto razvitie (in Bulgarian). In: Ot Timok do Iskar. Izsledvaniya i materialy. Regionalni prouchvaniya na balgarskiya folklor. V. 1, Sofia, pp. 5-21. // [Живков, Т. Ив. 1989: За теренната фолклористика и нейното развитие. – В: От Тимок до Искър. Изследвания и материали. Регионални проучвания на българския фолклор. Т. 1. София, 5-21].

Zhivkov, T. I. (2000). Uvod v etnologiyata (in Bulgarian). Plovdiv, Plovdiv university publisher “Paisii Hilendarski”. // [Живков, Т. Ив. 2000: Увод в етнологията. Пловдив, Пловдивско университетско изд. „Паисий Хилендарски“].

Collective Publications: Research and Collections (Proceedings) of Folklore Materials // Колективни издания: изследвания и сборници с фолклорни материали

Anastasova, E., Borisova, M., Matanova, I., Rozhdestvenska, R. (eds) (2023). Folkloristika i etnologiya v Sredna i Yugoiztochna Evropa 2023. Yubileen sbornik v chest na prof. dr. Vladimir Penchev, Sofia, AI “M. Drinov”, p. 224. // [Фолклористика и етнология в Средна и Югоизточна Европа 2023. Юбилеен сборник в чест на проф. д-р Владимир Пенчев. Съст. Ек. Анастасова, М. Борисова, Т. Матанова, Р. Рождественска. София, Изд. На БАН «Проф. Марин Дринов», 224 с.].

Anastasova, E., Lozanova, G., Stanoev, S. (eds) (2015). Praznikat na Kiril i Metodiy – prostranstva na Duha 2015, vol. 1-2, Sofia, Publisher: Paradigma. // [Празникът на Кирил и Методий – пространства на Духа 2015. Съст. Анастасова, Е., Г. Лозанова, Ст. Станоев. Т. 1 – 2. 2015, София: Парадигма].

Authors. (1972-2002). Problemi na balgarskiya folklor 1972-2002 (series). Vol. 1 (1972). Vol. 2. (1976), Folklorat i narodnite traditsii v savremennata natsionalna kultura. Vol. 3. (1977), Folklor i obshtestvo. Vol. 4. (1979), Folklor, ezik i narodna sadba. Vol. 5. Ezik i poetika na balgarskiya folklor. Vol. 6. (1982). Folklor i istoriya. Vol. 7. Smehat vav folklor. Vol. 8. (1991). Balgarskiyat folklor v slavyanskata i balkanskata kulturna traditsiya. Vol. 9. (1991). Folklorat i moderniyat svyat. Vol. 10. (2002). Folklor – identichnost – savremenost. Publisher of BAS. // [Проблеми на българския фолклор 1972-2002 /поредица/. Т. 1. (1972), Т. 2. (1976): Фолклорът и народните традиции в съвременната национална култура, Т. 3. (1977): Фолклор и общество, Т. 4. (1979): Фолклор, език и народна съдба, Т. 5. (1980): Език и поетика на българския фолклор, Т. 6. (1982): Фолклор и история, Т. 7. (1987): Смяхът във фолклора, Т. 8. (1991): Българският фолклор в славянската и балканската културна

традиция, Т. 9. (1991): Фолклорът и съвременният свят, Т. 10. (2005): Фолклор - идентичност – съвременност. Изд. БАН].

Authors. (1974-2003). Etnografski prouchvaniya na Bulgariya (series) 1974-2003, volumes: Dobrudzha (1974), Pirinski kray (1980), Kapantsi (1985), Plovdivski kray (1986), Karioti (1989), Sofiyski kray (1993), Rodopi (1994), Strandzha (1996), Loveshki kray (1999), Skar (2003). // [Етнографски проучвания на България (поредица) 1974-2003, томовете: Добруджа (1974), Пирински край (1980), Капанци (1985), Пловдивски край (1986), Кариоти (1989), Софийски край (1993), Родопи (1994), Странджа (1996), Ловешки край (1999), Сакар (2003)].

Authors. (1980-1985). Etnografiya na Bulgariya 1980-1985, Vol. 1-3. Uvod v etnografiskata nauka i sotsialno-normativnata kultura. Materialna kultura. Duhovna kultura (coektiv). Publisher of BAS. // [Етнография на България 1980-1985. Том 1-3. Увод в етнографската наука и социално-нормативна култура. Материална култура. Духовна култура (колектив), Издателство БАН].

Authors (1989-2002). Regionalni prouchvaniya na balgarskiya folklor 1989-2002 (series). Vol. 1. Todorov, T. (eds) (1989) Ot Timok do Iskar. Izsledvaniya i materiali, 1989, Sofia, Publisher of BAS. Vol. 2. Zhivkov, T. (eds) (1989). Folklor na traditsiya na Slivnenskiya kray, 1989, Sofia, Publisher of BAS. Vol. 3. Benovska-Sabkova, M. (eds) (1993). Folklor na traditsii na Severoistochna Bulgariya. Izsledvaniya i materiali, 1993, Razgrad. Vol. 4. Santova, M., Stanoeva, I. (eds) (2002). Severozapadna Bulgariya: obshtnosti, traditsii, identichnost, 2002, Sofia, AI "M. Drinov". // [Регионални проучвания на българския фолклор 1989-2002: Т. 1. От Тимок до Искър. Изследвания и материали. / Отг. ред. Тодор Тодоров. Ред. Кол. Р. Иванова, Л. Миков. С., 1989, Издание на БАН; Т. 2. Фолклорната традиция на Сливенския край. / Отг. ред. Тодор Ив. Живков. Съст. Вл. Демирев, Р. Иванова. С., 1989, Издание на БАН.; Т. 3. Фолклорните традиции на Североизточна България. Изследвания и материали. / Състав. и ред. Милена Беновска-Събокова. Разград, 1993; Т. 4. Северозападна България: общности, традиции, идентичност. / Съст. и ред. М. Сантова, И. Станоева. С., 2002, АИ "Проф. Марин Дринов"].

Authors, (1993-1994). SbNU Balgarski narodni baladi 1993-1994. Vol. 1. (1993), Vol. 2. (1994), Sofia, AI "M. Drinov". // [СбНУ Български народни балади 1993-1994. Т. 1 – 1993, Т. 2 – 1994, Акад. изд. „М. Дринов“].

Authors, (2001). SbNU Haydushki i revolyutsionen pesenen folklor 2001, Vol. 61, Sofia, AI "M. Drinov". // [СбНУ Хайдушки и революционен песенен фолклор 2001. Т. 61, Акад. изд. „Проф. М. Дринов“].

Authors. (2024). Mitove. Folklor. Etnosi. Sbornik v pamet na prof. DSc Evgeniya Mitseva 2024. Sofia, AI "M. Drinov", 2024, ISBN: 978-619-245-364-0, p. 280. // [Митове. Фолклор. Етноси. Сборник в памет на проф. д.ф.н. Евгения Мицева 2024. Акад. издателство "Проф. Марин Дринов, 2024, 280 с. ISBN : 978-619-245-364-0].

Badalanova, F., Malchev, R. (eds) (1993-1997). Folkloren erotikon 1993-1997 (5 vol. set), Sofia, Publisher Asotsiatsiya Ongal. // [Фолклорен еротикон 1993 – 1997 /5 тома/. Съст. Фл. Бадаланова, ред. Р. Малчев. София: Изд. Род на Асоциация «Онгъл»].

Baeva, V., Ganeva-Raycheva, V., Barova, V., Borisova, M., Vukov, N. (eds) (2022). Prevaplashteniya na slovoto, proyavi na folklornoto 2022. Yubileen sbornik v chest na doc. dr. Stoyanka Boyadzhieva, Sofia, AI "M. Drinov", ISBN 978-619-245-212-4. // [Превъплъщения на словото, прояви на фолклорното 2022. Юбилеен сборник в чест на доц. д-р Стоянка Бояджиева: Баева, В., В. Ганева-Райчева, В. Барова, М. Борисова, Н. Вуков (съст. и ред.). София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2022. ISBN 978-619-245-212-4].

Baeva, V., Georgieva, A., Ganeva-Raycheva, V., Dobрева, D., Vukov, N., Petkova, S., (eds) (2016). Zmey. Zmeitsa. Lamy i hala. Sbornik s folklorni tekstove 2016. Science team: Georgieva, A., Ilieva, A., Voskresenski, V., Ganeva-Raycheva, V., Altanov, V., Baeva, V., Dobрева, D., Gergova, L., Borisova, M., Lyubenova, M., Vukov, N., Petkova, S., Dimitrova, T. Comments: Baeva, V., Petkova, S., Georgieva, A. Publisher: "Iztok-Zapad", 2016. // [Змей. Змеица. Ламя и хала. Сборник с фолклорни текстове 2016. Съст. и ред.: Баева, В. (отг. ред.), Ал. Георгиева, В. Ганева-Райчева, Д. Добрева, Н. Вуков, Св. Петкова. Научен екип: Ал. Георгиева, А. Илиева, В. Воскресенски, В. Ганева-Райчева, В. Алтънов, В. Баева, Д. Добрева, Л. Гергова, М. Борисова, М. Любенова, Н. Вуков, Св. Петкова, Цв. Димитрова. Подбор, редакция и коментари: В. Баева, Св. Петкова, Ал. Георгиева. Издателство „Изток-Запад“, 2016].

Borisova, M., Gergova, L., Erolova, Y., Matanova, T., Gergova, Y. (eds) (2017). Balgari v chuzhbina, chuzhdentsi v Bulgariya: institutsii, organizatsii, obshtnosten zhivot, Sofia, IEFSEM-BAS. // [Българи в чужбина, чужденци в България: институции, организации, обществен живот 2017. Съст. М. Борисова, Л. Гергова, Й. Еролова, Т. Матанова, Я. Гергова). С., ИЕФЕМ-БАН].

Daskalova-Perkovska, L., Dobрева, D., Kotseva, Y., Mitseva, E. (preface Zhivkov, T.) (1994). Balgarski folklorni prikazki: Katalog, Sofia, UI "Sv. Kl. Ohridski", p. 827. // [Български фолклорни приказки: Каталог 1994. Л. Даскалова-Перковска, Д. Добрева, Й. Коцева, Е. Мицева. [предг. Тодор Ив. Живков]. - София : Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 1994 , 827 с.].

- Dimitrova, M., Ivanova, M., Stanoeva, I., Mladenova, D., Aleksandrova, M., Ro Hauge, H., Rusev, D. (eds) (2021).** Traditsionното obleklo v Bulgariya 2021. Dokumenti ot 1888-1889 g., Vol. I-V, Sofia, UI "Sv. Kl. Ohridski", p. 1404. // [Традиционното облекло в България 2021. Документи от 1888–1889 г. Част I–V. (М. Димитрова, М. Иванова, И. Станоева, Д. Младенова, М. Александрова, Х. Ро Хауге, Д. Русев). София: УИ „Св. Кл. Охридски“. 1404 стр. и 1085 факсимилета (диск)].
- Dinekov, P. et al., (eds) (1981-1983).** Balgarska narodna poeziya i proza, 7 vol. set, Sofia, Publisher: Balgarski pisatel. // [Българска народна поезия и проза 1981-1983: В 7 т., ред. Петър Динеков и колектив – София: Бълг. Писател].
- Dzhidzhev, T., (2013).** Narodni pesni ot Trakiya 2013, Sofia, AI "M. Drinov", p. 702. // [Тодор Джиджев. Народни песни от Тракия 2013. Съст. Л. Пейчева, Гр. Григоров. София: АИ „Проф. Марин Дринов“. 702 с.].
- Ganeva-Raycheva, V., Bokova, I., Nenov, N. (eds) (2021).** Mestni obshtnosti, kulturni nasledstva i muzei 2021. Sbornik s materiali pt nauchna konferentsiya s mezhdunarodno uchastie "Mestni obshtnosti, kulturni nasledstva i muzei", Sofia, 25-26.02.2021, Sofia, IEFSEM-BAS, 2021. // [Местни общности, културни наследства и музеи 2021. Валентина Ганева-Райчева, Ирена Бокова, Николай Ненов (съст.). Сборник с материали от научна конференция с международно участие „Местни общности, културни наследства и музеи“, София, 25–26.02.2021 г. София: ИЕФЕМ – БАН, 2021].
- Ganeva-Raycheva, V., Dimitrova, D., Petrov, P., Ivanova, T., Boseva, Y., Yancheva, Y. (eds) (2021).** Rasteniya i hora. Priblizheniya kam biokulturnite vrazki 2021, Sofia, Publisher Erove, 2021. // [Растения и хора. Приближения към биокултурните връзки 2021. В. Ганева-Райчева, Д. Димитрова, П. Петров, Т. Иванова, Ю. Босева, Я. Янчева (авт. кол.). София: Ерове, 2021].
- Georgieva, A., Toncheva, V., Kuncheva, R., Balevski, V. (eds) (2006).** Akademik Mihail Arnaudov – ucheniyat i tvoretsat. Proccedings. Sofia, AI "M. Drinov". // [Академик Михаил Арnaudов – ученият и творецът 2006. Сборник с научни изследвания. Съст. А. Георгиева, В. Тончева, Р. Кунчева, В. Балеvски. С., АИ "Марин Дринов", 2006].
- Ilieva, A., Baeva, V., Gergova, L., Borisova, M., Gergova, Y. (eds) (2016).** Folklor, razkazvane, religioznost 2016. Yubileen sbornik v chest na prof. dfn Albena Georgieva, Sofia, AI "M. Drinov", ISBN 978-954-322-863-8. // [Фолклор, разказване, религиозност 2016. Юбилеен сборник в чест на проф. дфн Албена Георгиева. (съст. и ред.) А. Илиева, В. Баева, Л. Гергова, М. Борисова, Я. Гергова София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 273 с., илюстр. ISBN 978-954-322-863-8].
- Krekovičová, E., Penčev, V. (eds) (2005).** Bulhari na Slovensku. Etnokultúrne charakteristiky a súvislosti. Študie. Bratislava, Veda, p. 200. // [Bulhari na Slovensku. Etnokultúrne charakteristiky a súvislosti. Študie 2005. Ed. E. Krekovičová, V. Penčev Bratislava, Veda, 200 str.].
- Luleva, A., Petrova, I., Penchev, V., Lozanova, G., Mihaylova, K., Vasileva, D., Bogdanova, Z., Atanasov, D. (eds) (2020).** Etnologiyata v promenyashtiya se svyat. Sbornik v chest na 80-godishniya yubiley na prof. DSc. Rafost Ivanova 2020, Sofia, AI "M. Drinov". // [Етнологията в променящия се свят. Сборник в чест на 80-годишния юбилей на проф. д.ф.н. Радост Иванова 2020. Съст. А. Лулева, Ив. Петрова, Вл. Пенчев, Галина Лозанова, К. Михайлова, Д. Василева, Зл. Богданова, Д. Атанасов]. София:Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“].
- Mitseva, E. (eds) (2005).** Prostranstva na drugostta 2005, Sofia, AI "M. Drinov". // [Пространства на другостта 2005. Мицева, Е.(съст.), научна ред. Вл. Пенчев, Станой Станоев. 2005, София: Издателство на БАН „Проф. М. Дринов“].
- Mitseva, E., Ganeva-Raycheva, V., Anchev, A., Rashkova, N. (eds). (2002).** Skar. Etnografsko, folklorno i ezikovo izsledvane 2002, Sofia, AI "M. Drinov", p. 480. // [Сакар. Етнографско, фолклорно и езиково изследване 2002. Е. Мицева, В. Ганева-Райчева, А. Анчев, Н. Рашкова /ред. кол. Р. Попов, Сл. Гребенарова/. София: Акад. изд. Проф. М. Дринов ; Етногр. инст. с музей, 2002, 480 с.].
- Neykova, R., Todorov, T. (eds) (2007).** SbNU Narodni pesni ot Iztochnoto staroplaninie 2007. Sbornik za norodni umotvoreniya i narodopis, book LXIII, AI "M. Drinov", p. 710. // [СбНУ Народни песни от Източното старопланиние 2007. Състав. Ружа Нейкова, Тодор Тодоров.– Сборник за народни умотворения и народопис: Кн. LXIII.– Акад. Изд. „Проф. Марин Дринов“, 2007, 710 с.].
- Otchenashek, Y., Baeva, V. (eds) (2013).** Rechnik na terminate ot slovenskiya folklor. Praga-Sofiya, ISBN 978-954-8458-43-6, p. 360. // [Речник на термините от словесния фолклор. България. Прага-София, 2013: Я. Отченасhek и В. Баева (съст. и ред.), А. Георгиева, Цв. Димитрова, Д. Добрева, Гр. Григоров, Й. Коцева, М. Борисова, М. Елчинова, М. Иванова, Н. Вуков, Св. Петкова, В. Ганева-Райчева, Вл. Пенчев. ISBN 978-954-8458-43-6 (БАН) / Slovník termínů slovesného folkloru. Bulharsko. Praha–Sofie. Otčenášek, J. a V. Baeva (vedoucí autorského kolektivu), A. Georgieva, Cv. Dimitrova, D. Dobрева, Gr. Grigorov, J. Koцева, M. Borisova, M. Elčinova, M. Ivanova, N. Vukov, Sv. Petkova, V. Ganeva-Rajčeva, Vl. Penčev: Etnologický ústav AV ČR, IEFEM – БАН, 2013 – ISBN 978-80-87112-79-3 (ČR) /, 360 с.].

- Peychева, L., Anchev, A., Ganeva-Raycheva, V., Gergova, L., Gergova, Y., Ilieva, A. (eds) (2012).** Dni na Miladinovtsi 2011, Sofia, AI "M. Drinov". // [Дни на Миладиновци 2011. Съст. Л. Пейчева, А. Анчев, В. Ганева-Райчева, Л. Гергова, Я. Гергова, А. Илиева. София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“. 2012].
- Peychева, L., Aleksiev, B., Voskresenski, V., Aleksandrova, E., Gergova, L., Borisova, M., Vukov, N., Dechev, S., Matanova, T., Gergova, Y. (eds) (2022).** Konstruirane na balgarsko natsionalno kulturno nasledstvo v chuzhbina 2022, Sofia, Publisher: Paradigma, ISBN 978-954-326-496-4, p. 630. // [Конструиране на българско национално културно наследство в чужбина 2022. Съст. Пейчева, Л., Б. Алексиев, В. Воскресенски, Е. Александрова, Л. Гергова, М. Борисова, Н. Вуков, С. Дечев, Т. Матанова, Я. Гергова. София: Парадигма. 630 стр. (ISBN 978-954-326-496-4)].
- Peychева, L., Grigorov, G., Malinov, Z., Lucheska, E., Petrovska-Kuzmanova, K. (eds) (2017).** Proektsii na kulturnite traditsii: Bulgariya – Makedoniya 2017, Sofia, AI "M. Drinov". // [Проекции на културните традиции: България – Македония 2017. Съст. Л. Пейчева, Гр. Григоров, З. Малинов, Е. Луческа, К. Петровска-Кузманова). С.: Изд. БАН „Проф. М. Дринов“].
- Peychева, L., Penchev, V., Gergova, L., Gergova, Y., Ilieva, A., Markov, I., Dichev, B. (eds) (2013).** Shishmanovi dni 2012, Sofia, AI "M. Drinov". // [Шишманови дни 2012. Съст. Л. Пейчева, Вл. Пенчев, Л. Гергова, Я., Гергова, А. Илиева, И. Марков, Б. Дичев София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“, 2013].
- Peychева, L., Petrova, I., Petrov, P., Kazalarska, S., Gergova, L., Gergova, Y., Dichev, B., Grigorov, G. (eds) (2014).** Dni na nasledstvoto 2013, Sofia, AI "M. Drinov". // [Дни на наследството 2013 Съст. Л. Пейчева, И. Петрова, П. Петров, С. Казаларска, Л. Гергова, Я. Гергова, Б. Дичев, Гр. Григоров, София, АИ "Проф. Марин Дринов". 2014].
- Peychева, L., Popov, R., Gergova, L., Maeva, M., Stoyanova, P., Gergova, Y. (eds) (2016).** Etnografiya na Bulgariya v chest na Hristo Vakarelski 2016, Sofia, AI "M. Drinov". // [Етнография на България в чест на Христо Вакарелски 2016. Съст. Л. Пейчева, Р. Попов, Л. Гергова, М. Маева, Пл. Стоянова, Я. Гергова. София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“].
- Rashkova, N. (eds) (2009).** SbNU Folklor ot Sakar. Pesni i instrumentalni melodii 2009. Sbornik za narodni umotvoreniya i narodopis, book LXII, part 2, AI "M. Drinov", p. 1300. // [СБНУ Фолклор от Сакар. Песни и инструментални мелодии 2009. Състав. и ред. Наталия Рашкова – Сборник за народни умотворения и народопис: Кн. LXII. Ч. 2. – Акад. Изд. „Проф. Марин Дринов“, 2009, 1300 с.].
- Rashkova, N., Penchev, V. (2005).** Bulgari v Slovakiya: Etnokulturni harakteristiki i vzaimodeystviya. Sofia, "M. Drinov", p. 320. // [Българи в Словакия: Етнокултурни характеристики и взаимодействия. Теренно изследване 2005 / Съст. Н. Рашкова, Вл. Пенчев; подбор на илюстр. В. Матеева, И. Станоева; прев. и ред. на словашките текстове Л. Юхасова. София Акад. изд. «Проф. Марин Дринов», 2005, 320 с.].
- Santova, M., Koufman, D., Georgieva, A., Pencheva, L., Anastasova, E., Mateeva, V., Bratanova, R., Shtarbanova, A., Ivanova, M., Grancharova, E., Krastanova, K., Lozanova, S., Stanoeva, I. (eds) (2004).** Living Human Treasures – Bulgaria, Sofia, AI "M. Drinov", p. 555. // [Живи човешки съкровища – България 2004/ Living Human Treasures – Bulgaria. М. Сантова, Д. Кауфман, А. Георгиева, Л. Пенчева, Е. Анастасова, В. Матеева, Р. Братанова, А. Щърбанова, М. Иванова, Е.Грънчарова, Кр. Кръстанова, С. Лозанова, И. Станоева). София. Акад. изд. „Марин Дринов“, 555 стр.].
- Stanoev, S., Baeva, V., Penchev, V., Toncheva, V., Kolarska, I. (eds) (2020-2021).** Stranstvashti idei po patishtata na humanitaristikata. Izsledvaniya po folkloristika, Kulturna antropologiya i slavistika v chest na dots. Dr. Katya Mihaylova v dva тома 2020-2021. Sofia, AI "M. Drinov". // [Странстващи идеи по пътищата на хуманитаристиката. Изследвания по фолклористика, културна антропология и славистика в чест на доц. д-р Катя Михайлова в два тома 2020 – 2021 . Т. 1 – 2. Съст. и ред. С. Станоев, В. Баева, Вл. Пенчев, В. Тончева, И. Коларска. 2020 – 2021, София: Издателство на БАН „Проф. М. Дринов“].
- Voskresenski, V., Hristova, M., Matanova, T. (eds) (2021).** Balgarski obshtnosti v chuzhbina 2021, Aspekti na kulturata, identichnostta i migratsiyata, AI "M. Drinov", p. 287. // [Български общности в чужбина 2021. Аспекти на културата, идентичността и миграцията. Съст. В. Воскресенски, М. Христова, Т. Матанова. Реценз. К. Михайлова, В. Тончева. Изд. БАН „Проф. Марин Дринов“, 287 стр.].
- Vukov, N. (eds) (2022).** Slovestnost – traditsii – folklor 2022. Vol. 1. Sofia, AI "M. Drinov". // [Словесност – традиции – фолклор 2022. Том 1. Съст. и науч. ред. Н. Вуков. София: Изд. на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2022].
- Vukov, N., Gergova, L., Matanova, T., Gergova, Y. (eds) (2017).** Cultural Heritage in Migration 2017, Sofia, Publisher: Paradigma. // [Cultural Heritage in Migration 2017. Съст. Н. Вуков, Л. Гергова, Т. Матанова, Я. Гергова). София: Парадигма].
- Zhivkov, T. (eds) (1981).** Obredi i obreden folklor 1981, Sofia, Publisher of BAS. // [Обреди и обреден фолклор 1981. Съст. Т. Ив. Живков. София, Изд. на БАН].

Zhivkov, T. et al. (eds) (1994-2002). Folklorno nasledstvo v 6 toma: Marko K. Tsepenkov 1994-2002, (6 vol. set), Sofia, AI "M. Drinov". // [Фолклорно наследство в 6 тома: Марко К. Цепенков 1994-2002, гл. ред. Т. Ив. Живков и колектив. София: Акад. изд. «Марин Дринов»].

Списание Български Фолклор // Bulgarian Folklore magazine

Aleksiev, B. (ed) (2006). Spisanie Balgarski folklor (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Съст. Б. Алексиев (3) 2006, №2].

Aleksiev, B. (ed) (2017). Spisanie Balgarski folklor: Balgari i gartsii: linii na presichane (in Bulgarian), №3. // [сп. Български фолклор: Българи и гърци: линии на пресичане. Съст. Б. Алексиев, 2017, №3].

Anastasova, E. (ed) (2016). Spisanie Balgarski folklor: Identichnosti – Religii – Migratsii (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Идентичности – Религии – Миграции. Съст. Ек. Анастасова, 2016, № 1].

Anastasova, E., Grancharova, E., Lyubenova, M. (eds) (2008). Spisanie Balgarski folklor: Bregovete na Dunav – kulturi, traditsii, identichnosti (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Бреговете на Дунав – култури, традиции, идентичности. Съст. Е. Анастасова, Е. Грънчарова, М. Любенова, 2008, № 1].

Anastasova, E., Stanoeva, I. (eds) (2009). Spisanie Balgarski folklor: Balkanite i Baltika v Obedinena Evropa: istoriya, religii, kulturi (in Bulgarian), №3-4. // [сп. Български фолклор: Балканите и Балтика в Обединена Европа: история, религии, култури. Съст. Е. Анастасова, И. Станоева, 2009, № 3–4].

Anchev, A. (ed) (2021). Spisanie Balgarski folklor: Sanishta i sanotalkuvane (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Сънища и сънотълкуване. Съст. А. Анчев, 2021, № 2].

Atanasov, D., Aleksiev, B. (eds) (2020). Spisanie Balgarski folklor: Premalchano i nechuto (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Премълчано и нечуто. Съст. Д. Атанасов, Б. Алексиев, 2020, №1].

Baeva, V. (ed) (2002). Spisanie Balgarski folklor: Chudoto (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Чудото. Съст. В. Баева, 2002, № 2].

Bokova, I., Ganeva-Raycheva, V. (eds) (2004). Spisanie Balgarski folklor: Grad i nasledstva (in Bulgarian), №1-2. // [сп. Български фолклор: Град и наследства. Съст. И. Бокова, В. Ганева-Райчева, 2004, № 1–2].

Boyadzhieva, S. (ed) (1994). Spisanie Balgarski folklor: Razkazi i razkazvachi (in Bulgarian), №5. // [сп. Български фолклор: Разкази и разказвачи. Съст. Ст. Бояджиева, 1994, № 5].

Dobreva, D., Petkova, S. (eds) (2007). Spisanie Balgarski folklor: Razkazvaneto – ustni i pismeni praktiki (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Разказването – устни и писмени практики. Съст. Д. Добрева, Св. Петкова, 2007, № 2].

Dobreva, D., Rot, K. (eds) (1997). Spisanie Balgarski folklor: Seloto – mezhdru promyana i traditsiya (in Bulgarian), № 3-4. // [Селото – между промяна и традиция. Съст. Д. Добрева, К. Рот – Български фолклор, 1997, № 3–4, Петров, П. 1997 / сп. Български фолклор: Селото – между промяна и традиция. Съст. Д. Добрева, К. Рот, 1997, № 3–4].

Ganeva-Raycheva, V. (ed) (2017). Spisanie Balgarski folklor: Regioni i granitsi (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Региони и граници. Съст. В. Ганева-Райчева, 2017, №1].

Ganeva-Raycheva, V., Petrov, P. (eds) (2018). Spisanie Balgarski folklor: Gradinata (in Bulgarian), №3. // [Градината. Съст. В. Ганева-Райчева, П. Петров. – Български фолклор, 2018, № 3].

Ganeva-Raycheva, V., Stanoev, S. (eds) (2019). Spisanie Balgarski folklor: Mestni nasledstva – preosmislyane i transformatsiya (in Bulgarian), №3. // [сп. Български фолклор: Местни наследства – преосмисляне и трансформация. Съст. Валентина Ганева-Райчева, водещ ред. Ст. Станоев, 2019, № 3].

Grigorov, G. (ed) (2022). Spisanie Balgarski folklor: Grazhdanskiyat calendar (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Гражданският календар. Съст. Григор Хар. Григоров, 2022, №1].

Kotseva, Y. (ed) (2002). Spisanie Balgarski folklor: Ot prikazkata do vitsa (in Bulgarian), №3-4. // [сп. Български фолклор: От приказката до вица. Съст. Й. Коцева, 2002, № 3–4].

Lozanova, G. (ed) (2008). Spisanie Balgarski folklor (in Bulgarian), №3-4. // [сп. Български фолклор: Съст. Г. Лозанова (4) 2008, №3-4].

Lyutskanov, Y., Abakelia, N., Aleksiev, B. (eds) (2023). Spisanie Balgarski folklor: Etnologiya i folkloristika v Gruzii (in Bulgarian), №4. // [сп. Български фолклор: Етнология и фолклористика в Грузия. Съст. Й. Люцканов, Н. Абакелия, водещ ред. Б. Алексиев, 2023, №4].

- Mihaylova, K. (ed) (1995).** Spisanie Balgarski folklor: Sakralnoto vav folklor (in Bulgarian), №1-2. // [Сакралното във фолклора. Съст. К. Михайлова, - Български фолклор, 1995, № 1–2].
- Mihaylova, K. (ed) (2014).** Spisanie Balgarski folklor: Folkloristika, kulturna antropologiya i etnologiya v Polsha (in Bulgarian), №3-4. // [сп. Български фолклор: Фолклористика, културна антропология и етнология в Полша Съст. К. Михайлова, 2014, №3, 4].
- Mihaylova, K. (ed) (2020).** Spisanie Balgarski folklor: Hristiyanska kultura i folklor v savremennostta (in Bulgarian), №4. // [сп. Български фолклор: Християнска култура и фолклор в съвременността. Съст. К. Михайлова, 2020, №4].
- Mikov, L. (ed) (2003).** Spisanie Balgarski folklor: Islyam i narodni traditsii (in Bulgarian), №2-3. // [сп. Български фолклор: Ислям и народни традиции: Съст. Л. Миков (2) 2003, № 2-3].
- Mitseva, E. (ed) (1999).** Spisanie Balgarski folklor: Obshtnosti i obrazi (in Bulgarian), №1-2. // [сп. Български фолклор: Общности и образи. Съст. Е. Мицева, 1999, № 1–2].
- Otchenashek, Y. (ed) (2015).** Spisanie Balgarski folklor: Savremenna cheshka etnologiya i folkloristika (in Bulgarian), №4. // [сп. Български фолклор: Съвременна чешка етнология и фолклористика. Съст. Яр. Отченасhek, 2015, № 4].
- Penchev, V., Stanoev, S., Kolarska, I. (eds) (2011).** Spisanie Balgarski folklor: Rakursi na razlichiyata. Izsledvaniya na etichnata, religioznata i kulturna drugost (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Ракурси на различията. Изследвания на етничната, религиозната и културната другост. Съст. Вл. Пенчев, Ст. Станоев, И. Коларска, 2011, №2].
- Petkova, S., Vlahina, L.K. (eds) (2011).** Spisanie Balgarski folklor: Folkloristika v Ukrayna (in Bulgarian), №3-4. // [сп. Български фолклор: Фолклористика в Украйна. Съст.: Св. Петкова, Л. К. Вахнина 2011, №3-4].
- Petrov, P., Stanoeva, I. (eds) (2017).** Spisanie Balgarski folklor: Ot pasishteto do shtanda. Mestni agrarni proizvodstva v usloviyata na evropeizatsiya i globalizatsiya (in Bulgarian), №2. // [От пасището до щанда. Местни аграрни производства в условията на европеизация и глобализация. Съст. П. Петров, водещ ред. И. Станоева – Български фолклор, 2017, № 2].
- Rashkova, N. (ed) (1994).** Spisanie Balgarski folklor: Folklorat na balgarite v chuzhbina (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Фолклорът на българите в чужбина. Съст. Н. Рашкова, 1994, № 1].
- Rashkova, N. (ed) (2011).** Spisanie Balgarski folklor: Bulgariya – Ungariya. Etnokulturni traditsii i savremennost (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: България – Унгария. Етнокултурни традиции и съвременност. Съст. Н. Рашкова, 2011, № 2].
- Santova, M., Fikfak, Y. (eds) (2011).** Spisanie Balgarski folklor: Bulgaria – Slovenia: Research. // [сп. Български фолклор: Bulgaria – Slovenia: Research. Съст. М. Сантова, Ю. Фикфак 2011].
- Shopova, B., Rashkova, N. (eds) (2023).** Spisanie Balgarski folklor: (Ne)vaznozhnite identichnosti (in Bulgarian), №3. // [сп. Български фолклор: (Не)възможните идентичности. Съст. Б. Шопова, водещ ред. Н. Рашкова, 2023, № 3].
- Stanoeva, I. (ed) (2007).** Spisanie Balgarski folklor: Poslaniyata na ornamentikata (in Bulgarian), №4. // [Посланията на орнаментиката. Съст. И. Станоева. – Български фолклор, 2007, № 4].
- Toncheva, V., Dzhordzhevich-Belich, S., Mihaylova, K. (eds) (2022).** Spisanie Balgarski folklor: Srabska folkloristika (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Сръбска фолклористика. Съст. В. Тончева, С. Джорджевич Белич, водещ ред. К. Михайлова, 2022, № 2].
- Vukov, N., Rashkova, N., Stanoev, S. (eds) (2024).** Spisanie Balgarski folklor: Balgarskite gradinari v Ungariya (in Bulgarian), №1. // [сп. Български фолклор: Българските градинари в Унгария. Съст. Н. Вуков, водещи ред. Н. Рашкова, Ст. Станоев, 2024, №1].
- Zhelev, M. (2008).** Anotiran bibliografski ukazatel "Spisanie Balgarski folklore 1975-2006" (in Bulgarian), graduate thesis. // [Анотиран библиографски указател „Списание Български фолклор 1975–2006“. Дипломна работа].
- Zhelev, M. (2010).** Anotiran bibliografski ukazatel "Publikatsiite na Instituta za folklore v izdaniyata na instituta, 1972-2009" (in Bulgarian), magister thesis, SU "Sv. Kliment Ohridski". // [Анотиран библиографски указател „Публикации на сътрудниците на Института за фолклор в изданията на института, 1972–2009г.“ Магистърска теза. - Катедра Библиотечно-информационни науки, Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“].
- Zhivkov, T., Garnizov, V. (eds) (1994).** Spisanie Balgarski folklor: Antropologiya na folklore (in Bulgarian), №2. // [сп. Български фолклор: Антропология на фолклора. Съст. Т. Ив. Живков, В. Гарнизов, 1994, № 2].

Доц. д-р Ваня Матеева

Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българска
академия на науките, София, България

vanimat@abv.bg

AUTHOR'S DATA WERE PUBLISHED ACCORDING GDPR RULES AND
PUBLICATION ETHICS OF THE JOURNAL (<https://www.math.bas.bg/vt/kin/>)

Received: 10 January 2025

Accepted: 28 February 2025

Published: 30 June 2025

DOI: <https://www.doi.org/10.55630/KINJ.2025.110102>

Title, Abstract and Keywords in Bulgarian

ФОЛКЛОРИСТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ: СЪХРАНЯВАНЕ В АРХИВ, ДИГИТАЛИЗАЦИЯ, ВИРТУАЛНО ЕКСПОНИРАНЕ, НАУЧНО ПУБЛИКУВАНЕ НА АРТЕФАКТИ И КОЛЕКЦИИ ОТ КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

На нашите учители

Резюме: Статията разглежда основни научноприложни постижения в изпълнение на цялостна Национална програма за документиране, проучване и съхранение на фолклора, осъществявана от 80-те на XX в. насам в Българската академия на науките от Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей. Подобни изследвания са единствени по рода си в България, базирани на научен архив и обхващащи фолклорната култура като цялостна система. Заложената стратегия целесъобразно формулира участието на специализирани научни екипи в програми и проекти за опазване на културното наследство като национална и световна ценност. Вниманието е насочено към 1/ създаване на пълноценен архив за целите на научното изследване и интердисциплинарна работа с Института по математика и информатика за модернизация и дигитализация на фолклорния архив, типологично класифициране, аотирано описание и експониране на артефакти и колекции, 2/ изследователски методи и подходи на теренната фолклористика и етнография, етнология и културна антропология за създаване на пълноценна документална база, 3/ научно публикуване на емпирични материали, библиографско-информационно осигуряване, виртуално представяне на фонд „Фолклорно наследство“ с възможности с полезни ефекти за обществото и приложимост в образованието и културния туризъм. Разработките могат да допринесат за изграждане на единна мрежа и стандарти в дигитализацията и опазването на културното наследство съобразно европейските и световни практики.

Ключови думи: фолклорно наследство; научноприложни резултати; дигитален архив и библиотека; типологична класификация; виртуално експониране; интерактивен център; регионални проучвания; теренна фолклористика и етнография; етнология; културна антропология; библиографско осигуряване; научно публикуване на емпирични материали.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

МАТРИЦА ЗА ОПИСАНИЕ НА ФОЛК АРТЕФАКТ/ФОЛКЛОРЕН ТЕКСТ

Пример 1: Обредност и празничност

I. Фолк артефакт/фолклорен текст

Заглавие: Обреди, празници и всекидневие в с. Ореш

Рубрики:

Обредност и празничност

Народна вяра и знание

Сънища

Подрубрика: Календарна обредност, Обредна храна, Родствени отношения, Селищни групи, Семейна обредност, Тълкувания, За демонологични персонажи, Обреди за дъжд, Трудова обредност, Неприказна проза

Допълнителна информация: Великден, Погребална обредност, Агония, За самодиви, Спасовден, Баба Марта, Благовещение, Други практики, Седянка, Преденки, Сватбена обредност, Предбрачен живот, За песните и пеенето, Сборове, панаири, Инструменти, Разкази, За исторически събития

Сигнатура и архивен номер: АИФ I №146, с.2-14

Достъпност:.....

Публикуване:.....

Права:

Език:

Анотация: Интервюто съдържа информация за католишката общност в с. Ореш, Свищовско. Акцентът е обредния, празничния и всекидневния живот в селището, народна вяра и знание.

Изследвания:

Ганева-Райчева, Валентина. 2004: Разказване и идентичност. ИК "Яр", С.

Бокова, Ирена.(съст.) 2000: Локални общности. Т. 1. С.

II. Запис

Текст: А1_146_2-14

Дата на записа: 1997

Място на записа: Област Свищов, с. Ореш

Записвач/и: Рашкова Наталия, Институт за фолклор при БАН

Ситуация на записа:

☒ Интервю

Осведомител/и: Стоянова, Мария Йозова, жена, р. 1924 г., с. Ореш, Свищовско, образование VI кл., земеделие, католичка, български език.

Пример 2: Обредност и празничност

I. Фолк артефакт/фолклорен текст

Заглавие: Пеперуда от с. Ряхово, обл. Русе

Рубрики:

Обредност и празничност

Песни

Танцов фолклор

Подрубрика: обреди за дъжд, обредна песен, обреден танц

Допълнителна информация: пеперуда, молитва за дъжд, облекло на пеперуда, танцуване на пеперуда, читалище, гадание, наричане

Сигнатура и архивен номер: ПВ-237

Достъпност:.....

Публикуване:.....

Права: Дарение от НФ "Култура" към Министерството на културата

Език:

Анотация: Пресъздаване на обред за дъжд «Пеперуда», организирано от Народно читалище «Владимир Маяковски» в с. Ряхово, обл. Русе.

Изследвания:

II. Запис

Видео: V_237_01

Дата на записа: 2001

Място на записа: с. Ряхово, обл. Русе

Записвач/и: Народно читалище «Владимир Маяковски» в с. Ряхово, обл. Русе.

Осведомител/и: Народно читалище «Владимир Маяковски» в с. Ряхово, обл. Русе.

Пример 3: Приказна проза

Заглавие: Двете момичета и караконджорът във воденицата

Архив на Института за фолклор – БАН

Рубрики: Проза

Подрубрики: Приказна проза

Допълнителна информация: Вълшебна приказка; тип 510 А Български фолклорни приказки – Каталог, с. 182-183 (Пепелаш Мара)

Сигнатура и архивен номер: АИФ № 78, папка 3, с. 240-243, № 163

Достъпност: НЦНKH

Публикуване:

Права: НЦНKH

Език: бг

Анотация: Сюжетът на приказката е основан върху широко разпространения мотив за злата мащеха, опитваща се да навреди на заварената си дъщеря като ѝ поставя невъзможни изпитания. Момичето обаче ги преодолява успешно, благодарение на съобразителността и добротата си и забогатява. Дъщерята на мащехата не успява да се справи с изпитания и е наказана, заради грубостта и алчността си.

Изследвания: Арnaudов, М., Български народни приказки. Опит за класификация. – СБНУ 21, 1905, 1-110; Ангелова, Р., Съвременното състояние на българските народни приказки, предания и легенди. – В: Славянска филология. Материали на V Международен конгрес на славистите, т. 5, С., 1963, 37-52; Вълчев, В. Приказки вълшебни и за животни. – В: БНТ, т. 9, С., 1963, 5-77; Добрева, Д. Някои проблеми на каталогизирането на българските народни приказки по системата Аарне-Томпсън. – БФ, V, 1979, кн. 2, 19-32; Коцева, Й., Забраната и метаморфозата във вълшебната приказка. – В: Литературознание и фолклористика. В чест на 70-годишнината на акад. Петър Динеков. С., 1983, 404-409; Коцева, Й. Прозаични жанрове. – В: Етнография на България. Т. 3, С., 1985, 267-293; Кузманова, В. Наблюдения върху съвременното състояние на българските вълшебни приказки с трудни задачи. – В: Фолклорът и народните традиции. Проблеми, т. 2, С., 1976, 105-110; Парпулова, Л. Българските вълшебни приказки. Въведение в поетиката. С., 1978

II. Запис

Аудио запис: ime на file

Описание:

Видео: ime на file:

Описание:

Текст ime на file: A_78_240-243

Описание:

Фото: ime на file

Описание:

Дата на записа: 1979, март, 17

Място на записа: с. Гайтаниново, Гоцеделчевско

Записвач/и: Стойкова, Стефана, Институт за фолклор – БАН

Ситуация на записа:

☒ Моабет

Осведомител/и:

Фамилия: Хаджиева

Име: Стоя

Презиме: Димитрова

Пол: женски
 От кой род е
 Прякор (негов и на рода му)
 Година на раждане: 1924 г.
 Месторождение
 Образование: VI клас
 Професия: земеделие; прислужница в здравната служба
 Вероизповедание
 Основен език
 Друг език

Пример 4: Неприказна проза

Заглавие: Селянин изпуска влака

Архив на Института за фолклор – БАН

Рубрики: Проза

Подрубрики: Неприказна проза

Допълнителна информация: виц

Сигнатура и архивен номер: АИФ № 200, папка 1, с.57

Достъпност:

Публикуване:

Права:

Език: бг

Анотация: Краткият хумористичен текст проблематизира различието село-град, чрез образа на утвърдения анекдотичен и вицов персонаж „шопа“. Хумористичният ефект е постигнат чрез реакцията на персонажа спрямо типични за града явления и езиковата специфика на диалекта му.

Изследвания:

Афанасиева-Колева, А., 1987: Вицът фолклор ли е? – В: Смехът във фолклора. С., 132-138

Вълчев, В., 1997: Езоп, Настрадаин Ходжа и Хитър Петър. – В: Настрадаин Ходжа и българският фолклор. С., 73-87

Добрева, Д. 1987: Анекдотите и чувството за групов идентичност. – Социологически проблеми, № 3, 87-95

Добрева, Д. 1991: Печатани вицове от Габрово. Към произхода на образа на един български индустриален град. – Български фолклор, №3, 3-11

Добрева, Д. 1993: Пази Боже, от женска беля! (Образът на жената в българската анекдотична традиция). – Литературна мисъл, № 3, 65-81

Добрева, Д. 1994: От София по-голема нема... Аспекти на идентичността в шопския хумор. – Български фолклор, № 4, 14-24

Заимов, К. 2000: Вицът. Елементи на неговото теоретично осмисляне. С.

Нойман, З. 1987: Анекдотът и вицът като средства за социална изява (Бележки върху проблематиката на изследването на анекдота и вица). – В: Проблеми на българския фолклор.

Т. 7. Смехът във фолклора. С., 34-42

Станоев, Станой. Вицът и неговите послания, С., 2006 г.

II. Запис

Аудио запис: ime na file

Описание:

Видео: ime na file

Описание:

Текст ime na file: A_200_57

Описание:

Фото: ime na file

Описание:

Дата на записа: 1981,01, 12

Място на записа: гр. София

Записвач/и: Анчев, Анатоли

Ситуация на записа:

☒ Моабет

Осведомител/и:

Фамилия: Стоименов

Име: Андон

Презиме: Аначков

Пол: мъжки

От кой род е:

Прякор (негов и на рода му):

Година на раждане: 1919 г.

Месторождение: с. Цървеняно, Кюстендилско

Образование: VII клас

Професия: работник; бригадир на каналджийска бригада

Пример 5: Танцов фолклор

I. Фолк артефакт/фолклорен текст

Заглавие: За хорото в с. Горни Богров, Софийско

Рубрики:

Обредност и празничност

Танцов фолклор

Инструментален фолклор

Подрубрики:

календарни празници, селищен събор, семейна обредност

хоро, ръченица

инструменти

Допълнителна информация:

сватба, организация и ред на хорото, танцов репертоар, сватбена ръченица, хоро с инструментален съпровод

Сигнатура и архивен номер: АИФ I № 220, с.41-44.

Достъпност:

Архив на Института за фолклор – БАН

Публикуване:

Права:

Език:

Анотация: Описание на хорото в с. Горни Богров, Софийско. Организация на хорото, водачество, ред на хорото. Селищен танцов репертоар. Танцуване на сватба, сватбена ръченица и ръченица в кръчмата преди сватбата. Съпоставка между хорото на песен и хорото на инструментален съпровод. Хорото на селищните празници по календара – Васильовден, Ивановден, Великден и Коледа. Хорото на селския събор.

Изследвания:

II. Запис

Текст: A1_220_41-44

Описание: касета

Дата на записа: 1999

Място на записа: Област София град, Столична община, Район Кремиковци, с. Горни Богров.

Записвач/и: Грънчарова, Евгения, Цветкова. Институт за фолклор, етнохореолог.

Ситуация на записа:

☒ Интервю

Осведомител/и:

Белев Дойчин Митов

мъж

Година на раждане - 1924

Месторождение – с. Горни Богров

Образование - основно

Професия - земеделец

Вероизповедание - българско

Основен език – български

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.

АНКЕТА

Цел на анкетата

Целта на тази анкета е да се изучи мнението на представителите на дадените по-долу целеви групи. Като резултат ще се получи общ поглед върху необходимостта от използването на фолклорното наследство в различни области, начини за структуриране и представяне на фолклорните обекти, възможности за използването им чрез съвременни информационни технологии.

Анкетата се провежда във връзка с изпълнение на проект ИО-03-04/06 "Технологии, основани на знания за създаване на дигитални ресурси и виртуално представяне на значими колекции от българското фолклорно наследство", модул "Социално-ориентирани приложения на "БФН" в образованието, научните изследвания и културния туризъм"

Резултатите от обработката на данните ще способстват за анализ на нуждите и изграждане на адекватна дигитална библиотека от фолклорни обекти.

1. Общи въпроси

1.1. Организацията, в която работите, е от областта на:

- а) Туризма
- б) Образованието
- в) Научни звена, ползващи и изучаващи фолклорното наследство
- г) Други. Посочете:

1.2. Заемана позиция

- а) Ръководна позиция от различни нива
- б) Служител
- в) Обслужващ персонал
- г) Други. Посочете: докторант

1.3. Възраст

- а) До 25 години
- б) 25 -40 години
- в) 41 - 55 години
- г) Повече от 55 години

1.4. Продължителност на Вашия професионален опит в посочената в 1.1. област

- а) До 1 година
- б) До 2- 5 години
- в) До 6 - 10 години
- г) Повече от 10 години

2. Специфични въпроси

2.1. В каква степен използвате фолклорното наследство във Вашата работа?

- а) Постоянно
- б) Инцидентно
- в) Практически не използвам

2.2. Посочете кои от дадените по-долу рубрики най-често използвате във Вашата дейност

а) Сведения за населени места	й) Народна медицина
б) Обредност и празничност	к) Магии
в) Песни	л) Гадателство
г) Инструментален фолклор	м) Сънища
д) Танцов фолклор	н) Облекло, вещи
е) Детски фолклор	о) Занаяти, поминъци
ж) Приказки и сказания	п) Архитектура, паметници
з) Поговорки, пословици, гатанки, скороговорки	р) Храна и хранене
и) Народна вяра и знание	с) Фестивали, събори и прегледи
	<u>т) Други. всекидневна култура</u>

- 2.3. Ако използвате фолклорното наследство във Вашата работа, то това става под формата на:**
- а) Основни обекти за изучаване
 - б) Допълнителен материал за илюстрация
 - в) Материал като източник на допълнителни знания
 - г) Материал за постигане на определени възпитателни цели
 - д) Друго. Посочете:.....
- 2.4. Посочете каква допълнителна информация трябва да се предлага към всеки фолклорен обект?**
- а) Сигнатура и архивен номер
 - б) Година на публикуване
 - в) Място на публикуване
 - г) Анотация
 - д) Други. Посочете:.....
- 2.5. По какъв начин желаете да имате достъп до фолклорна информация?**
- а) Чрез фондовете на библиотеките
 - б) Чрез Интернет
 - в) И по двата начина
 - г) Други. Посочете: на електронни носители
- 2.6. В каква форма бихте желали да получавате сведения от дигиталната библиотека с фолклорни обекти чрез Интернет?**
- а) Като наименование
 - б) Наименование и кратка анотация
 - в) Наименование и източник (място на физическо съхраняване и/или достъп)
 - г) Пълно съдържание (като текст, звук, изображения, снимки, видеоматериал)
 - е) Друга. Посочете:.....
- 2.7. Какви възможности според Вас би следвало да осигурява една дигитална библиотека с фолклорни обекти?**
- а) Търсене по рубрики, дадени във въпрос 2.2.
 - б) Търсене по атрибути, дадени във въпрос 2.4
 - в) Сортиране на резултатите от търсенето по даден признак
 - г) Други. Посочете:.....
- 2.8. Необходимо е да се осигурява търсене по ключови думи?**
- а) Да
 - б) Не
- 2.9. Ако се използват ключови думи, то търсенето да се ограничава в:**
- а) Заглавието (наименованието на обекта)
 - б) Анотацията
 - в) Пълното съдържание.
- 2.10. Следва ли към една дигитална библиотека с фолклорни обекти да бъде осигурен свободен достъп?**
- а) Да
 - б) Не
 - в) Частичен
- 2.11. Ако смятате, че трябва да има ограничения в достъпа до дигитална библиотека с фолклорни обекти, то тези ограничения от какъв вид да са?**
- а) предоставяне на свободен достъп знанието в дигиталната библиотека;
 - б) предоставяне на платен достъп до знанието в дигиталната библиотека посредством потребителско име и парола. (и заплащане за външни лица)

Благодарим!

Попълнена от Лина Гергова

KIN Journal, 2025, Volume 11, Issue 1

Science Series Cultural and Historical Heritage: Preservation, Presentation, Digitalization

Научна поредица Културно-историческо наследство: опазване, представяне, дигитализация

Научная серия Культурное и историческое наследие: сохранение, презентация, оцифровка

Editors

Prof. PhD. Petko St. Petkov

Prof. PhD. Galina Bogdanova

Редактори/съставители

проф. д-р Петко Ст. Петков

проф. д-р Галина Богданова

Copy editors

Assist. prof. PhD. Nikolay Noev

PhD. Paskal Piperkov

PhD Vesela Georgieva

Технически редактори

гл. ас. д-р Николай Ноев

д-р Паскал Пиперков

д-р Весела Георгиева

© Editors, Authors of Papers, 2025

© Редколегия, Авторски колектив, 2025

Published by

Institute of Mathematics and Informatics

at the Bulgarian Academy of Sciences,

Sofia, Bulgaria

Издание на

Институт по математика и

информатика при Българска академия на

науките, София, България

<http://www.math.bas.bg/vt/kin/>

ISSN: 2367-8038